

TARTU ÜLIKOOLI VILJANDI KULTUURIAKADEEMIA

Kultuurhariduse osakond

kultuurikorralduse õppekava

Katariina Õunpuu

**TARTU ÜLIKOOLI VILJANDI KULTUURIAKADEEMIA JA NUKU TEATRI
KOOSTÖÖS VALMINUD TEATRIKUNSTI 12. LENNU
DIPLOMILAVASTUSE „PROTSESS“ TURUNDUS JA KOMMUNIKATSIOON**

Loov-praktiline lõputöö

Juhendaja: Hannele Känd, MA

NUKU teatri etendusteenistuse juht

Kaasjuhendaja: Allan Kährik, MA

kultuurhariduse osakonna pedagoogika assistent

Kaitsmisele lubatud:

.....

Viljandi 2019

SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
1. ÜLEVAADE SIHTASUTUSEST NUKU EESTI TEATRIMAASTIKUL JA SELLE ANALÜÜS	5
1.1 Sihtasutus NUKU (SA NUKU)	6
1.2 Struktuur.....	7
1.3 Eesmärgid, missioon, visioon ja väärtused	9
1.4 Makro- ja mikroanalüüs	11
1.4.1 Organisatsiooni makroanalüüs	11
1.4.2 Organisatsiooni mikroanalüüs	14
1.5 Turundus ja kommunikatsioon.....	16
2. LAVASTUS “PROTSESS”	20
2.1 Sündmuse korraldusmeeskond ja tööülesanded.....	21
2.2 Eesmärk ja sihtgrupp.....	24
2.3 Planeerimine ja tegevuskava	25
2.4 Sündmuse ja turunduse eelarve.....	27
2.5 Turundus- ja kommunikatsiooniplaan.....	29
2.5.1 Visuaal.....	29
2.5.2 Tasuta kanalid.....	31
2.5.3 Tasulised kanalid	33
2.5.4 Suhtlemine pressiga.....	34
2.5.5 Saalide täituvus.....	35
2.6 Sündmuse mõju	36
3. ENESEREFLEKSIOON	38
KOKKUVÕTE	43
KASUTATUD ALLIKAD	44
LISAD	47
Lisa 1. SA NUKU missioon ja visioon	47
1.1 SA NUKU missioon	47
1.2 SA NUKU visioon.....	47
Lisa 2. Lavastuse “Protsess” plakat ja bännerid.....	48
Lisa 3. Turundus- ja kommunikatsiooniplaan koos turunduseelarvega.....	49
Lisa 4. Turunduse ja kommunikatsiooni ideed	51
Lisa 5. Pressiteated (15.10.2018 ja 05.11.2018)	54
Lisa 6. Fotod lavastusest (Autor: Siim Vahur).....	58
SUMMARY	59
LIHTLITSENTS	61

SISSEJUHATUS

Õpinguid Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemias kultuurikorralduse erialal alustasin 2015. aasta sügisel. Pärast gümnaasiumi lõpetamist olin kindel, et lähen Tartusse omandama klassiõpetaja eriala, aga pärast kultuurikorralduse sisseastumiseksameid meeldisid mulle see kool ja sealsed inimesed väga. Kui sain teada, et olen nii Tartu Ülikooli klassiõpetaja kui ka Viljandi kultuuriakadeemia kultuurikorralduse erialale sisse saanud, seisis ees keeruline valik, kuid otsustasin Viljandi kasuks. Otsustavaks sai asjaolu, et peaaegu terve senise elu olin tegelenud nii muusika kui ka teatriga ja soovisin nende valdkondadega veel lähemalt tutvavaks saada. Korraldamisega polnud ma väga kunagi kokku puutunud ja soovisin teha tutvust ka selle maailmaga, et näha muusika- ja teatrimaailma lavatagust poolt. Valisin spetsialiseerumise suunaks etenduskunstid, kuna muusikaga olin ma palju rohkem kokku puutunud ja mulle tundus, et teatris on peidus veel rohkem, kui see, mida publik näeb. Siin ma nüüd olen, lõpetamas neli aastat kestnud kogemusterikast õppeperioodi.

Minu loov-praktiliseks lõputööks osutus NUKU teatri ja Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia koostöölavastus "Protsess", mille juures oli minu ülesandeks tegeleda lavastuse turunduse ja kommunikatsiooniga. Lavastus esietendus 11. novembril 2018. aastal NUKU teatri väikeses saalis ning samal sügisel mängiti veel etendust neljal korral - 13.–16. novembrini NUKU teatris. Kevadel jõudis etendus taaskord NUKU teatri lavale 10. ja 12. märtsil, 16., 17. ja 18. aprillil, 30. aprillil ning 2. mail. Pakkumise lõputööks sain Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia teatriajaloo õppejõult ning kuna see kõlas põnevalt, eriti koostöö NUKU teatriga ja ka teatrikunsti tudengitega, kellega eelnevalt ma polnud väga kokku puutunud, siis nõustusin. Antud lavastus oli lõputööks ka lavastuskorraldaja tudengile, kes tegeles rekvisiitide, dekoratsioonide ja kostüümidega ning abistas etenduste eel näitlejaid. Lavastuses osalesid lisaks teatrikunsti, kultuurikorralduse ja lavastuskorralduse tudengitele ka muusika, valguskujunduse ja multimeedia eriala tudengid, seega oli tegemist suure koostööga väga erinevate poolte vahel nii professionaalide kui ka tudengite näol.

Sündmuse peamine eesmärk oli luua Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia teatrikunsti 12. lennu tudengitele koostöös NUKU teatriga diplomilavastus, et edendada omavahelist koostööd. Lavastuse eesmärk eraldi oli jõuda publikuni, kes enam nii tihti

NUKU teatrisse ei jõua, kuna seda peetakse tihti lasteteatriks. Sündinud lavastuse sihtgrupp olid gümnaasiumieas noored ja nendest vanemad inimesed, sest algmaterjaliks oli Franz Kafka teos. Püüdsime jõuda lavastusega ka Viljandisse, aga aegade ja sobiva etenduspaiga osas tekkisid ebakõlad ning seetõttu “Protsess” väljaspoole NUKU teatrit ei jõudnud. Iseenda eesmärgiks seadsin võtta enda kanda turunduse- ja kommunikatsioonipealikkude rolli, kelle ülesandeks oli kajastada võimalikult paljudes lavastuse sihtgruppi siduvates väljaannetes lavastust ja sellega seotud inimesi ning reklaamida lavastust üle Eesti, võttes osaliselt osa ka NUKU teatri igapäevasest turunduse ja kommunikatsiooni tegevustest. Samuti oli soov panustada omalt poolt koostöö toimimisse erinevate osapoolte vahel, mis on suure meeskonna puhul, kuhu kuuluvad erivaldkondade ja eriorganisatsioonide inimesed, keeruline.

Antud töö koosneb organisatsiooni ja korraldatud sündmuse kirjeldusest ning analüüsist ja eneserefleksioonist. Esimeses peatükis annan lühiülevaate NUKU teatrist Eesti teatrimaastikul, et näidata üldpildis, kuhu kuulub NUKU teater. Seejärel teen ülevaate organisatsioonist endast ja analüüsin seda ning kuna antud lõputöös olen spetsialiseerunud turundusele ja kommunikatsioonile, siis analüüsin ka nende valdkondade aspekte NUKU teatri poole pealt. Teises peatükis kirjeldan ja analüüsin korraldatud sündmust ning kolmandas osas reflekteerin enda tundeid ja mõtteid seoses tehtuga.

1. ÜLEVAADE SIHTASUTUSEST NUKU EESTI TEATRIMAASTIKUL JA SELLE ANALÜÜS

“Eesti etenduskunstide maastik on nii kunstiliselt kui ka institutsiooniliselt mitmekesine” (Kultuur 2020 ja etenduskunstid...2014). Etenduskunstid kuuluvad loomamajandussektorisse, mis omakorda jaguneb allvaldkondadena teatrikunstiks, tantsukunstideks ja festivalideks (Loomemajandus...2015). “Eesti teatrite võrk koosneb avalik-õiguslikust asutusest, riigi osalusel asutatud sihtasutustest ning munitsipaal-, era- ja harrastusteatritest” (Etenduskunstid...2018). Kuni 2012. aastani tegutsesid veel eelnimetatud etendusasutustele ka riigiteatrid, mis aga lõplikult muutusid riigi osalusega asutatud sihtasutusteks, tänaseks kuuluvad riigi asutatud või osalusega sihtasutuste alla NUKU teater, Ugala Teater, Teater Vanemuine, Endla Teater, Rakvere Teater ning Vene Teater ja Eesti Draamateater“ (Statistikas osalevad teatrid...2012).

„Sihtasutusena tegutsev NUKU (kuni 2012. aastani tegutses riigiasutusena) on Tallinna ajaloolises vanalinnas paiknev ainulaadne nuku- ja visuaalteatrikunsti keskus, mille juurde kuuluvad professionaalne teater, nukukunsti muuseum ja rahvusvaheline nuku- ja visuaalteatريفestival. NUKU teater (varasemate nimedega Eesti Riiklik Nukuteater ja Eesti Nuku- ja Noorsooteater) sai alguse 1952. aastal, mis on tänaseni Eesti ainus professionaalne nuku- ja visuaalteatrikallakuga teater. Ka NUKU teatri kunstilise juhi Mirko Rajase sõnul on tegemist ainsa teatriga Eestis, mis tegeleb igapäevase teatritöö ja loominguga kõrval ka nukuteatri kui žanri arendamisega ja hoidmisega ning ampluaa on väga lai, mängitakse lavastusi väikelaste, peredele, noortele ja täiskasvanutele. Teatris esietendub hooajas keskmiselt kaheksa uuslavastust, mis on kantud teatri eesmärgist jutustada põnevate vormide kaudu kaasahaaravaid lugusid ja kõnetada igas vanuses. NUKU teatri repertuaaris on hulgaliselt lavastusi, mis nuku- ja visuaalteatrivahendeid kaasates kombineerivad eri teatrivorme alates klassikalisest sõnateatrist kuni muusika- ja multimeediateatrini.“ (Teatrist...s.a.)

Käesolevas peatükis annan ülevaate sihtasutusest NUKU, selle struktuurist ning eesmärkidest, missioonist ja visioonist, mikro- ja makrokeskkonnast ning analüüsin neid toetudes organisatsioonikäitumise, juhtimise ja turunduse teooriaid käsitlevatele

allikatele. Samuti kirjeldan turunduse ja kommunikatsiooni olemust ning selle osa NUKU teatris.

1.1 Sihtasutus NUKU (SA NUKU)

Eesti juhtimisteadlane Ruth Alas (2008, lk 7) on organisatsiooni defineerinud kui “inimgruppi, kes töötab ühiste eesmärkide saavutamise nimel”. NUKU teater on ühe osana riigi osalusel asutatud sihtasutusest (edaspidi ka: SA) NUKU, mis toob publiku ette nuku- ja visuaalteatrilavastusi ning sõnalavastusi, ja selle juurde kuulub 2010. aastal avatud tegevuslik nukuteatrikunsti muuseum ning 2006. aastast toimuv rahvusvaheline nuku- ja visuaalteatريفestival NuQ Treff (NUKU...s.a.). Eesmärk, mida ühise ettevõttega töötades soovitakse saavutada, hõlmab endas “mitmekülgsete ja kunstiliselt kõrgetasemeliste tegevuste abil õnneliku, terve ja harmoonilise inimese ning ühiskonna kujunemise toetamist Eestis, luues ning esitades lastele, noortele ja täiskasvanutele kunstiväärtuslikke lavastusi ning korraldades muid sündmusi” (Sihtasutuse NUKU põhikiri...s.a.).

NUKU teater kuulub, nagu eelnevalt mainitud, SA NUKU alla, mille puhul on tegemist kindla eraõigusliku juriidilise isiku organisatsiooniga. Sihtasutuse seadus defineerib sihtasutust kui “eraõiguslikku juriidilist isikut, millel ei ole liikmeid ning mis on loodud vara valitsemiseks ja kasutamiseks põhikirjaliste eesmärkide saavutamiseks” (Sihtasutuse seadus...1996), mille alusel võib öelda, et SA NUKU on organisatsioon, mis nii-öelda “valitseb” ja kasutab NUKU teatrit, nukuteatrikunsti muuseumi ja teatريفestivali NuQ Treff, et saavutada põhikirjalised eesmärgid. Sihtasutuse organid on “juhatuse, mis koosneb kas ühest või mitmest isikust ning nõukogu, kus on tavaliselt kolm liiget, kui põhikiri ei näe ette suuremat liikmete arvu” (Sihtasutuse seadus...1996), SA NUKU põhikirja kohaselt võib nõukogus olla kuni viis liiget (Sihtasutuse NUKU põhikiri...s.a.). Juhatuse ülesanne on “juhtida ja esindada organisatsiooni” (Sihtasutuse seadus...1996), SA NUKU puhul on juhatus üheliikmeline ning sinna kuulub NUKU teatri direktor Joonas Tartu. Nõukogu ülesanne on “kavandada sihtasutuse tegevust ning korraldada sihtasutuse juhtimist ja teostada järelevalvet sihtasutuse tegevuse üle” (Sihtasutuse seadus...1996), sihtasutusel NUKU on nõukogus 5 liiget: esimees Hillar Sein, ja liikmed Helje Päivil, Garmen Tabor, Mart Mägi ja Mait Laas (SA

NUKU...s.a.). SA NUKU hallatav NUKU teater ja muuseum koosnevad omakorda töötajatest näitlejate, juhtkonna ning loovala, lavastusala, teenindusala ja etendusteenistus inimeste näol (Inimesed...s.a.).

Nagu eelnevalt mainitud, tegeleb SA NUKU lisaks oma põhitegevusele, milleks on teatritegevus, ka mitmete teiste teatriga seotud ning eraldiseisvate kunsti- ja muude tegevustega, pakkudes lisaväärtust ja sidumisvõimalusi. Nii tegeletaksegi teatrifestivali korraldamisega, uue põlvkonna kasvatamisega teatristuudios, ollakse partneriks teatrilase kõrghariduse andmisel Tartu Ülikoolis ja Viljandi kultuuriakadeemias, hallatakse muuseumi (püsiekspositsioon, näitused, sariüritused, eriüritused, ekskursioonid jne) ning arendatakse muud näitusetegevust. Lisaks sellele korraldatakse ka mitmesuguseid eriüritusi, ollakse aktiivsed rahvusvahelistes suhetes ning pakutakse ja arendatakse muid tugiteenuseid, nagu näiteks pood ja kohvik. (Majandusaasta aruanne...2017)

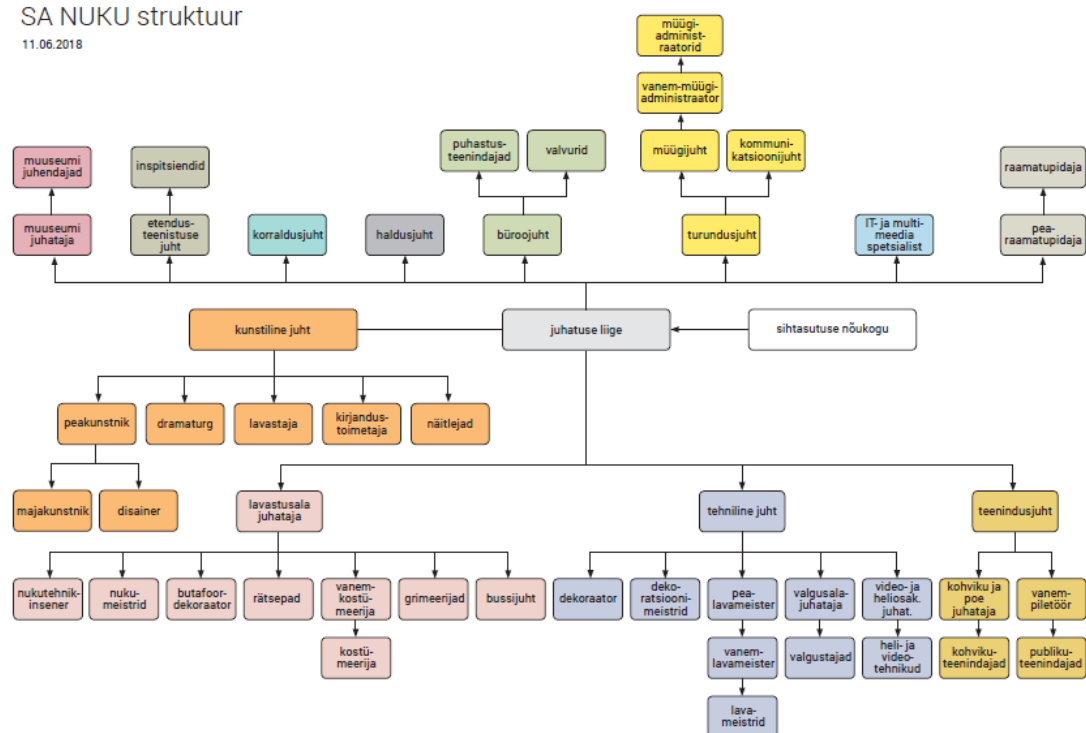
1.2 Struktuur

Igal organisatsioonil on struktuur, mis näitab, “kuidas on organisatsioonis jaotatud töörühmad ning kuidas on korraldatud aruandlus ja võimusuhted, mis seovad organisatsioonis töötavaid üksikisikuid ja rühmi” (Brooks 2006, lk 201). “Organisatsioonid on üldiselt keerulise struktuuriga, mis funktsioneerib kõigi oma struktuuriosade koostoimel, need võivad olla formaalsed, millel on kindel struktuur ja eesmärgid, ja mitteformaalsed, millel puudub kindel struktuur ja pole otseseid alluvussuhteid” (Helinurm 2005).

SA NUKU on formaalne organisatsioon, millel on kindel struktuur (vt *joon.1*) ja eesmärgid ning leian, et antud organisatsiooni struktuuri puhul võiks tegemist olla multifunktsionaalse struktuuriga, mida iseloomustab “jaotus funktsioonide järgi ehk selgelt eristatud funktsionaalsete osakondade eksisteerimine” (Brooks 2006, lk 204) . Selles organisatsioonis toimivad selgepiirilised osakonnad, kus on igal ühel kindel valdkond tegutsemiseks. Sihtasutuses töötab “2018. aasta 31. detsembri seisuga 139 inimest” (NUKU SA...2018), kes alluvad valdkonniti juhatuse liikmele. Loomingulise meeskonna eesotsas on teatri kunstiline juht, kelle hallata on kogu loominguline tegevus

ehk tema ülesanne on luua repertuaariplaan, jälgida ning koordineerida peakunstniku, dramaturgi, lavastajate, kirjandustoimetajate ja näitlejate tööd. Teatris on hetkeseisuga (22.01.2019) 23 näitlejat (Inimesed...s.a.). Lisaks on sihtasutuses NUKU tegevad lavastusala juhataja, tehniline juht, teenindusjuht, pearaamatupidaja, IT- ja multimeediaspetsialist, turundusjuht, büroojuht, haldusjuht, korraldusjuht, muuseumi juhataja ning etendusteenistuste juht, kellest peaaegu kõigi alluvusse kuulub vähemalt üks selles valdkonnas töötav inimene (va haldusjuhi, korraldusjuhi ning IT- ja multimeediaspetsialisti). (SA NUKU struktuur...2018)

SA NUKU struktuur
11.06.2018

Joonis 1. Sihtasutuse (SA) NUKU struktuur (seisuga 11.06.2018)

Kuigi SA NUKU on struktuuri järgi täis alluvussuhteid, võin öelda, olles kokku puutunud selle ettevõtte töötajatega sündmuse korraldamise käigus, et tegemist on ühe hea näitega suurest organisatsioonist, mis on küll hierarhiliselt paigas, seda organisatsiooni eduka toimimise nimel, kuid suudab seejuures jätta muljet, et iga töötaja on olulisel kohal.

1.3 Eesmärgid, missioon, visioon ja väärtused

Eesmärgiks nimetatakse “mõõdetavat ja ajakavaga seotud normi, ülesannet, mida organisatsioon püüab täita” (Vihalem 2008, lk 31). SA NUKU on põhikirjas toonud välja kaks eesmärki, mida nad sihtasutusena püüavad saavutada. Esmalt soovitakse “toetada mitmekülgselt ja kunstiliselt kõrgetasemeliste tegevuste abil õnneliku, terve ja harmoonilise inimese ning ühiskonna kujunemist Eestis luues ning esitades lastele, noortele ja täiskasvanutele kunstiväärtuslikke lavastusi ning korraldades muid sündmusi”. Ja samuti “hoida, arendada ja levitada nukukunste ning tutvustada nii Eesti kui maailma nukuteatrikunsti ajalugu (sh erinevaid nukutehnoloogiaid)”. (Sihtasutuse NUKU põhikiri...s.a.)

Eesmäärke saab jagada “ettekujutuslikeks eesmärkideks ehk organisatsiooni juhtide nägemuseks sellest, kuhu tahetakse jõuda, saavutatavateks eesmärkideks ehk eesmärkideks, milledele kindlat saavutamise aega pole määratud ja vahetuteks eesmärkideks ehk eesmärkideks, mis on planeeritud kindlaks ajaks” (Kreegimäe 2012). Kui lugeda SA NUKU põhikirjas olevaid eesmäärke tundub, et tegemist on saavutatavate eesmärkidega, kuna tegemist on sihtidega, milleni jõudmiseks pole kindlat aega määratud, vaid tegutsetakse pidevalt selle nimel, et neid eesmäärke täita. Nagu eesmärkides on välja toodud, peab SA NUKU enda sihtgrupiks nii lapsi, noori kui ka täiskasvanuid, kuigi on tekkinud ajalooliselt arusaam, et nukuteater on mõeldud lastele ning suurematel sinna asja pole. Siiski, nagu on oma NUKU teatrit käsitlevas uurimuses välja toonud gümnasist ja NUKU teatri noortestudio liige Sander Etverk, on “nukuteater adresseeritud noorematele vaatajatele, kuid haarab ka nende vanemaid” (Etverk 2018).

NUKU teater kui sihtasutuse osa on oma eesmärgiks seadnud “mitmekülgselt ja professionaalse teatritegevuse – omanäoliste, kunstiliselt kõrgel tasemel, harivate ja silmaringi avardavate ning väärtuslikku elamust pakkuvate nuku- ja visuaalteatri lavastuste loomise erinevatele vanuse- ja sihtgruppidele” (Majandusaasta aruanne...2017), mis on samuti saavutatav eesmärk selle sama teooria kohaselt, mille ma enne sihtasutuse eesmäärke iseloomustades välja tõin. Kuna SA NUKU põhifookus on suunatud teatritegevusele, siis on organisatsiooni ja teatri eesmärgid väga sarnased, mis peegeldub soovist tegutseda kunstiliselt kõrgel tasemel pakkudes väärtuslikku

elamust erinevatele vanuse- ja sihtgruppidele, olenemata siis sellest, kas tegu on lavastustega või muude SA NUKU tegevustega, nagu seda on muuseumis, teatrifestivalil ja noortestuudios pakutav.

“**Missioon** peab vastama järgmistele küsimustele: millises äris me oleme, milline see saab olema tulevikus ja milline see peaks olema, sisaldades ka vastuseid, kelle ja milliseid vajadusi rahuldatakse ning kuidas seda tehakse” (Alas 2008, lk 60).

SA NUKU on toonud välja oma missioonis (vt lisa 1, alapunkt 1.1) sihtgrupina, kelle vajadusi rahuldatakse, noore inimese, kelle kultuuriruumi püütakse teatri ja NUKU juurde kuuluva muuseumi ning festivaliga kujundada, tema tajusid avardada, peegeldades tema maailmatunnetust ja aidates õppida tundma iseennast ja maailma. Kuigi NUKU on noorele vaatajale suunatud teater, siis peavad nad oluliseks igas vanuses vaatajat, pidades “noorust ja arenemishimu eelkõige sisemise eluhoiaku küsimuseks, mis võib iseloomustada nii last, noorukit kui ka täiskasvanut” (Sihtasutus NUKU missioon ja visioon...2019). Kuidas vaatajani jõuda, on NUKU oma missioonis kirjeldanud ülesandena leida üles igas inimeses peituv hoiak ja sellega suhelda, seega on NUKU oma missioonis väga täpselt öelnud, keda peetakse sihtgrupiks, milliseid nende vajadusi on vaja rahuldada ning kuidas seda tehakse. Võib-olla tundub esmapilgul, et SA NUKU on välja toonud oma missioonina liiga pika kirjelduse, kuid kui mõtlema hakata, kui laiahaardeline on see organisatsioon valdkonniti, siis on hea, et nad on suutnud välja tuua kõik aspektid.

“**Visioon** on vaade organisatsiooni tulevikule, kontseptsioon, milliseks organisatsioon tahab saada” (Alas 2008, lk 60). Visiooni iseloomustavad “ideaalide kirjeldus ja numbrite puudumine, suunanäitajaks olemine, ettevõttespetsiifilisus, paljude inimeste poolt olla loodud ja tervele meeskonnale teadvustatus” (Kreegimäe 2012). Võib öelda, et NUKU visioon (vt lisa 1, alapunkt 1.2) kirjeldab oma ideaali peegeldades oma soovi olla vaatajagruppide seas teadvustatud kõrge kunstilise tasemega teater, köites ja puudutades lavastuste teemadega ühiskondlikke ja üldinimlikke olulisi küsimusi. SA NUKU visioon on väga selgesti arusaadav ja konkreetne, mis on ühe mitmekülgse organisatsiooni puhul heaks tunnuseks.

Organisatsioonikultuuri võib vaadelda kui väärtuste, normide, hoiakute ja põhimõtete kogumit, millest firma lähtub oma igapäevases tegevuses. Enamasti peetakse oluliseks organisatsioonikultuuri defineerimisel organisatsiooni liikmetele omaste ühiste väärtushinnangute rõhutamist, see ühtlustab töötajate käitumist, muudab ettevõtte funktsioneerimise stabiilsemaks ja vähendab vajadust formaalse juhtimise ning kontrolli järele. (Virovere, Alas, Liigand 2005, lk 25)

Kui tegemist on rohke töötajate arvuga organisatsiooniga, on arvatavasti ka sel organisatsioonis palju erinevaid väärtushinnanguid, kuna inimesed on erinevad ja kõik on panustanud omapoolsete väärtustega organisatsiooni. Nii on ka SA NUKU välja toonud oma arengukavas mitmeid **väärtusi**, mida selles organisatsioonis oluliseks peetakse: “ausus, austus, lugupidamine, eetilisus ja hoolivus, professionaalsus, usaldusväärsus, unikaalsus, avatus, kaasatus, innovaatus, traditsioonid, rahvusvahelisus, nüüdisaegsus ning haridus” (Sihtasutus NUKU arengukava...2015). Enamik neist väärtustest võiks kuuluda iga organisatsiooni juurde, nagu näiteks lugupidamine, professionaalsus ja ausus, aga mida võiks pidada oluliseks selle kindla teatriorganisatsiooni juures, on kindlasti unikaalsus, innovaatus ja nüüdisaegsus, et pakkuda publikule võimalikult huvitavaid elamusi, kuna maailm areneb tänapäeval niivõrd kiiresti, siis kindlasti on oluline ka hetke oludega kaasas käia ja seda siduda oma organisatsiooniga.

1.4 Makro- ja mikroanalüüs

Organisatsiooni keskkond jaguneb sise- ja väliskeskkonnaks. Sisekeskkonna moodustavad inimesed, organisatsioonikultuur ja juhtimine ning väliskeskkonda võib määratleda kui väljaspool organisatsiooni asuvate ja organisatsiooni või selle osiseid mõjutavate tegurite kogumit. Organisatsiooni seisukohalt saab jagada väliskeskkonna mikro- ja makrokeskkonnaks. (Alas 2008, lk 34) “Kui makrokeskkonda ei saa organisatsioonid ise mõjutada, siis mikrokeskkonda nad saavad” (Kreegimäe 2012).

1.4.1 Organisatsiooni makroanalüüs

Makrokeskkond kuuluvad rahvusvahelised, majanduslikud, sotsiaalsed ja kultuurilised, poliitilised ning tehnoloogilised arengueeldused (Alas 2008, lk 34). Kindlasti on SA NUKU puhul oluliseks mõjutajaks **rahvusvahelised arengueeldused**, kuna tegemist on

organisatsiooniga, kes on lähedalt seotud rahvusvahelisusega, korraldades rahvusvahelist teatrikunstifestivali ning juba NUKU teatri žanr, milleks on nuku- ja visuaalteater, on teatrikunstivorm, mis on rahvusvaheliselt üks ühisemalt mõistatavam, kuna tihti saab edastada nukkudega emotsioone ja mõtteid ka sõnadeta. Eestis puudub nuku- ja visuaalteatri koolitus ning juba seetõttu napib ka valdkonda tundvaid lavastajaid, kunstnikke ja teisi teatriprofessionaalne, seega on NUKU tihedalt seotud väljaspool Eestit olevate koostööpartnerite ja väärtuslike kontaktidega, sh on neil teatriprofessionaalidest koostööpartnerid Soomest, Sloveeniast, Prantsusmaalt, Venemaalt, Šotimaalt, Inglismaalt ja Saksamaalt. Samuti on sihtasutusel NUKU kokkupuude rahvusvaheliste organisatsioonidega, olles põgusalt seotud UNIMA - rahvusvahelise Nukuteatrite Liiduga ja NEECPA - Põhja- ja Lääne-Euroopa Nukuteatri keskusega ning osaledes ASSITEJ - lastele ja noortele suunatud teatreid ja teatrispetsialiste ühendava liidu töös. Osaletakse ka kõrgetasemelistel nuku- ja visuaalteatristivalidel ja kogunemistel. Võib öelda, et NUKU teatrile, eelkõige festivali pärast (NuQ Treff), on rahvusvahelised suhted väga olulised, kuna nad on Eestis ainsad, kes kõrgemal tasemel nuku- ja visuaalteatriga tegelevad ning välissidemete puudumisel on oht palju väiksemateks arenemisvõimalusteks selles vallas.

SA NUKU tegevus sõltub, nagu teistelgi riigi osalusega sihtasutus teatritel, suures osas **majanduslikult** riigieelarvest, seega on see samuti oluline arengueeldus, mille järgi organisatsioon oma tegevust peab koordineerima. Samuti loob kultuuri ja kunsti toetavate rahastusmehhanismide olemasolu võimaluse taotleda jätkuvalt rahastust NUKU projektidele EL fondidest, KULKAst, saatkondadest jne (Sihtasutus NUKU arengukava...2015). Samas on palju kultuuri- ja kunstiorganisatsioone, kes veel oma tegevuseks raha vajavad ning seda samadest allikatest küsivad, mis tagab NUKU teatrile majanduslikult palju konkurente, aga võrreldes teatritega, kelle tegevust riik püsivalt ei toeta (puudub püsitoetus), on sihtasutuse NUKU tegevus majanduslikust seisust vähem sõltuv, kuigi üldises plaanis ei jää ükski organisatsioon majanduslikust seisust sõltumatuks.

Sotsiaalse ja kultuurilise arengu poole pealt on sihtasutust NUKU mõjutatav Eesti kultuuripoliitikast, milles toetatakse etenduskunste. Eriti oluline aspekt on “noorele vaatajale suunatud professionaalse etenduskunsti tähtsustamine nii riikliku

finantseerimise kui suurema avaliku tähelepanu osutamise abil” (Kultuuripoliitika põhialused...2014), mis on NUKU kui väga olulisele noorele vaatajale suunatud teatri vaatenurgast igati positiivne. Muidugi oleneb selle organisatsiooni sotsiaalne ja kultuuriline areng ka paljuski teatri tegevusžanri, milleks on nuku- ja visuaalteater, publikupoolsest vastuvõtust, mis võib-olla tekitab rohkem huvi väikelastes ja noortele ning nendest vanema generatsiooni publikule pakub vähem elamust. Võib-olla seetõttu on NUKU teater oma repertuaaris noortele ja täiskasvanutele mõeldud lavastuses kasutanud võimalikult vähe nukke nagu ka minu lõputöö-lavastuses “Protsess”, kus oli laval reaalselt vaid kaks nukku ning mõlemat kasutati ka vaid paar korda. Samas tundub mulle, et NUKU teater sammub selles suunas, et seda hakkavad külastama edaspidigi paljud täiskasvanud teatrihuvilised. Eesti Teatri Agentuuri statistika andmetel külastasid NUKU teatrit “kogu repertuaari ulatuses 2016. aastal 3967 täiskasvanut alates 21. eluaastast, mis on umbes 7% kogu külastajate arvust ning 2017. aastal külastasid NUKU teatrit juba 7658 täiskasvanut, mis on kogu külastajate arvust pea 9%” (Külastused sihtgruppide järgi...2016/2017). 2016. aastal tegutseti maja remondi tõttu suuremas osas palju väiksemas keskkonnas, mistõttu oli ka üldine külastajate arv väiksem ning 2016. aasta lõpus maja avamine ja 2017. aasta tõid neile suurenenud publikuarvu. Kogu külastajate arvu tõusuga, mis 2017. aastal võrreldes 2016. aastaga oli 35%, on kasvanud ka täiskasvanud külastajate arv, mis on vägagi positiivne. Võib öelda, et noored ja täiskasvanud on enda jaoks samuti NUKU teatri repertuaari avastanud või üha enam avastamas.

Poliitiline mõju sõltub SA NUKU puhul selle juriidilise isiku vormist, milleks on riigi osalusega sihtasutus, mis näeb ette, et organisatsioon tegutseks vastavalt sihtasutuse seadusele, aga seda koos etendusasutuse seadusega, mida kõik etendusasutused, “kes toimivad Kultuuriministeeriumi hallatava riigiasutusena, kohaliku omavalitsuse asutusena või riigi asutatud või riigi osalemisel asutatud sihtasutusena” (Etendusasutuse seadus... 2003), järgivad. Muidugi on oluline ka Eesti kultuuripoliitika, mille järgi “toimub etendusasutuste riigipoolne rahastamine kuni kolm aastat vältavate rahastamislepingute alusel, püsiva repertuaariga etendusasutusi (sh NUKU) toetatakse otse riigieelarvest valdkonnaga läbi arutatud põhimõtete alusel” (Kultuuripoliitika põhialused...2014). Seal hulgas on oluline, kes on meie riigi eesotsas, millised on nende

poliitikute vaated ja eesmärgid Eesti etenduskunstide vallas ning kuidas suhtutakse eesti kultuuri.

Tehnoloogia valdkond on kõige kiiremini arenev valdkond tänapäeval ja sellel on omad plussid ja miinused. Tänapäeva nutisõltuvuslikud probleemid võivad vähendada noorte huvi teatri vastu, mis tähendab üldises mõttes teatrite “kultuuri ja vaba aja veetmise valdkonnas konkureerimist kõigi ajaviite vormidega, sh muuseumid, kinod, turismireisid, laste mängutoad, seikluspargid, arvutimängud jm kõrgtehnoloogilised vidinad” (Sihtasutus NUKU arengukava...2015). Kuid teisest küljest on arvuti- ja nutiseadmed, eesotsas sotsiaalmeediaga, väga olulised osad teatri turunduskommunikatsiooni tegevustes. Kui aga tehnoloogia mõistes veel teist poolt vaadata, on väga oluline teatri arengueeldus tehnoloogiline heaolu, mis tähendab “head tehnilist baasi, millega saab luua tehniliselt huvitavamaid lavastusi” (Sihtasutus NUKU arengukava...2015). Kuigi pidevalt arenev tehnoloogiamaaailm pakub teatrimaailma palju uusi lahendusi, võib olla raske nii kiiresti muutustega kohaneda ja kaasa minna, mis võib saada omakorda mingil hetkel takistuseks. SA NUKU on ise ka välja toonud keskkonna ohuna „kohustuse olla lavastuste loomisel, muuseumi ekspositsioonide loomisel ja muude ürituste korraldamisel tuttav teaduse ja tehnoloogia uuemate saavutustega, et olla atraktiivne kaasaegseid tehnoloogilisi lahendusi kasutama harjunud külastajatele“ (Sihtasutus NUKU arengukava...2015).

1.4.2 Organisatsiooni mikroanalüüs

“Mikrokeskkonna moodustavad organisatsiooni keskkonnas konkurendid, kliendid, tarnijad, regulaatorid ja strateegilised liitlased” (Kreegimäe 2012). Kindlasti on SA NUKU jaoks **konkurendid** teised teatriorganisatsioonid, eriti veel need, kes asuvad Tallinnas nagu NUKU teatergi. Kuigi on ka mitmeid teatreid, kes loovad ja etendavad samuti lastelavastusi, teeb NUKU teater seda põhifookusena, mitte kõrvalliinina nagu teised teatrid ning tema suur eelis on ka tema nukuteatri kontseptsioon, mis tähendab seda, et enamik lavastusi sisaldavad nukkudega manipuleerimist. Samuti on konkureerival kohal NUKU jaoks teised kultuuri- ja meelelahutus organisatsioonid ja ajaveetmispaigad, nt kinod, laste mängutoad, seikluspargid, kõrgtehnilised vidinad ja arvutimängud. Üks oluline aspekt on seejuures ka SA NUKU alla kuuluva muuseumi olemasolu, mis omakorda konkureerib teiste muuseumidega, aga sellegi juures on

NUKU leidnud midagi, millega erineda teistest muuseumidest. NUKU muuseumil on lisaks nukuteatrit tutvustavale “püsinäitusele ja erinäitustele ka näitlemistehnikaid tutvustavaid koolitused ning pakutakse loovust arendavaid haridusprogramme ja ollakse avatud nukuteatri sidumisele teiste valdkondadega” (Muuseumist...s.a.). Nuku- ja visuaalteatrina on NUKU üks ainuke sihtgrupp, kes sedalaadi lavastusi loob ja sellega seda sama žanrit edendab. Tallinnas (nt. Vene nukuteater, Marionett Teater) ja Viljandis (Viljandi Nukuteater) on ka muid nukuteatrižanriga tegelevaid teatreid, mis küll tegutsevad, kuid nende näol on tegemist pigem isetegevuslike rahvateatritega, mitte professionaalsete teatritega, nagu seda on NUKU teater.

Klientide all on teatri puhul mõeldud publikut ehk sihtgruppi, kelle SA NUKU on väga täpselt ära määratlenud. NUKU teater pakub lavastuste näol elamust erivanuses vaatajatele, olles lavastuste vanuseastmed jaganud järgnevalt: “1-3-aastased, 2-4 aastased, 3-5 aastased, 4-10 aastased, 5-12 aastased, 7-14 aastased, 12+, 14+, 16+” (Sihtasutus NUKU arengukava...2015). Kuna põhiliselt on teater suunatud lastele ja noortele, siis on vanused niimoodi paika pandud, aga oodatakse publiku sekka ka täiskasvanuid. Laiemas plaanis on SA NUKU kliendid need, kes ostavad pakutavat teenust ehk siis kõike muud sealset pakutavat peale etenduste, sh muuseumi, kohviku, festivali külastajad ja ruumide rentijad. Seega on SA NUKU sihtgrupp väga laiahaardeline ja selle profiil oleneb pakutavast teenusest. Mullu, 2018. aastal külastas NUKU teatrit ligi 90 000 inimest ja muuseumit 22 000 inimest, nii et pea 111 000 külastajat jõudis eelmisel aastal NUKUusse elamusi saada (NUKU 2018. aasta edukad investeeringud...2019). Nagu varem mainitud, on NUKU teater keskendunud rohkem lastelavastustele ja seda on näha ka statistikast, kus 2017. aasta repertuaaris olid kolmekümne viiest lavastusest kaksikümmend seitse mõeldud väikelastele ja lastele kuni 11. eluaastani.

Organisatsiooni **tarnijate** all on mõeldud “varustavaid ettevõtteid, sponsoreid” (Uverskaja, Papp...2012) ehk kõiki, kes organisatsiooniväliselt selle tegevusse panustavad. SA NUKU koostööpartnerite ja toetajate seast võib leida Kultuurkapitali, mis on selle organisatsiooni jaoks rahaline toetaja, aga ka 7 kohvipoissi, St.Olav Hotel, Club One, TallinnCard, Ühisteenused, Reval Sport ja Estoria hotell, Rahva Raamat, Partnerkaart, Piletilevi ning Trinidad Wiseman (Partnerid ja toetajad...s.a.). Enamik

neist teevad NUKU teatri ja muuseumi külastajatele häid pakkumisi, näiteks Reval Sport veekeskusesse pääseb NUKU teatri-või muuseumipileti ettenäitamisel soodsamalt, isegi on loodud perepakett Reval Sport veekeskuse ja NUKU muuseumi külastajatele (Partnerid ja toetajad...s.a.). Kindlasti on oluline luua organisatsioonil koostöösuhe mõne teise ettevõttega, kui neil on ühine sihtrühm. NUKU teatris on enamik lavastusi suunatud just lastele ning seega külastavad seda suurel hulgal lastega pered, kellel võib ka huvi olla teiste ajaveetmiskohtade vastu, seetõttu on kaval luua sidemed ettevõttega, kes seda pakub, nagu on NUKU teinud seda Reval Sportiga.

Regulaatorid on “organisatsioonid ja rühmitused, kes võivad kontrollida ja mõjutada organisatsiooni tegevust” (Alas 2008, lk 37) ning sihtasutus NUKU puhul on selleks organisatsiooniks Kultuuriministeerium, kes kindlasti riigi kultuuri suurima regulaatorina mõjutab teatritegevust palju.

Strateegilised liitlased on “organisatsioonid, millega tehakse koostööd kas ühisettevõtteks või lepingute alusel” (Alas 2008, lk 37), milleks NUKU seisukohast on Eesti Etendusasutuste Liit, Eesti Näitlejate Liit, Eesti Teatri Tehniliste Töötajate Ühendus, Eesti Teatriliit, Aitan Lapsi ning Rahvakultuuri Keskus (Teater maale) (Känd 2019). Kuigi Eesti Etendusasutuste Liit ja Eesti Näitlejate Liit on NUKU jaoks suure mõju ja kontrolliga organisatsioonid, kuid kuna NUKU teatri näitlejad kuuluvad Näitlejate Liitu ning SA NUKU Etendusasutuste Liitu, siis toimub nende vahel ka tihe koostöö.

1.5 Turundus ja kommunikatsioon

Kuna oma loov-praktilise lõputöö juures tegelesin spetsiifilisemalt turunduse ja kommunikatsiooniga, siis pean vajalikuks lahti mõtestada mõned mõisted ja anda lühike ülevaade NUKU turundusest ja kommunikatsioonist.

Turundust on laialdaselt defineeritud kui “sotsiaalset juhtimisprotsessi, millega üksikisikud ja organisatsioonid saavutavad selle, mida nad vajavad läbi väärtuste loomise ja vahetamise kliendiga” (Kotler, Armstrong, Opresnik 2018, lk 29). “Turunduse põhifunktsioonideks on keskkonna analüüsimine, turu uurimine, sh tarbijate

eritlemine, toote ja brändi arendamine, hindade kujundamine, soodustuste pakkumine, turustuskanali ja vahendaja valimine, müügi- ja reklaamitöö, suhete korraldamine, kliendiinfosüsteemi loomine ja kasutamine jne.” (Vihalem 2008, lk 9). Mis tähendab, et turundus ei hõlma endas ainult oma toote või teenuse reklaamimist, mida võidakse suures osas arvata, vaid palju muudki, mille juures peamine fookus on tarbija tundma õppimisel ja selle kohaselt tegutsemisel, et kliendi vajadused ja soovid saaksid rahuldatud, mis viitab ka turunduse eesmärgile, mille on sõnastanud P.Ducker “iseenesliku müügina, st sihiks on võetud tarbijate nii hea tundmine ja mõistmine, et loodud kaup sobiks neile ja müüks end ise” (Vihalem 2008, lk 10). “Klientidele ei saa aga väärtust luua ilma suhtluseta väliskeskkonnaga” (Volkov 2018). Seega on vaja kommunikatsiooni, mis definitsioonina on “aimustele, mõtetele, faktidele, hoiakutele ja emotsioonidele omistatud tähenduste edastamine isikute vahel ühise märgisüsteemi abil” (Vihalem 2008, lk 178) ehk saab öelda, et turundus valdkonnas on kommunikatsioon on suhtlus sihtrühmaga. Turunduskommunikatsiooni defineeritakse omakorda “ostu/müügiga seotud sõnumi edastamisena saatjalt vastuvõtjale” (Kuusik, Virk, Aarna, Seppo, Seppo, Mehine, Prinshthal 2010, lk 237).

USA turundusteooriast on pärit kommunikatsiooni viis Wd, mis aitab toetust (turundusmeetmestiku üks osa) paremini mõista ja kavandada (Vihalem 2008, lk 178):

- 1.Kes? *Who?* - Kes on sõnumi lähetaja?
- 2.Mida? *What?* - Mida sõnum sisaldab?
- 3.Miks? *Why?* - Miks just seda kanalit kasutatakse?
- 4.Kellele? *Whom?* - Kellele sõnum suunatakse?
- 5.Milline mõju? *What effect?* - Milline on sõnumi efektiivsus?

Ka NUKU teatri turundusosakond koos lavastuste meeskondadega loovad iga lavastuse protsessi alguses kavandatavad punktid sarnaselt nendele eeltoodud etappidele, alustades neljandast punktist ehk pannakse paika, kellele sõnum suunatakse. Seejärel hakkavad selle ümber omakorda koonduma ideed, kuidas kindla sihtgrupi tähelepanu võita. Rohkete ideede kõrval kaardistatakse kanalid, mille kaudu kõnetada inimesi ning seejärel luuakse kanalite jaoks sisu. Minu lõputöö lavastuse “Protsess” juures osalesin minagi selles algprotsessis, käies välja sihtgruppi silmas pidades omapoolsed ideed,

kuidas jõuda selle inimeseni, keda see kindel lavastus peaks kõnetama. Kuigi võib tunduda, et see on justkui üks lihtsamaid tegevusi, on tegelikult vastupidi, kuna iga kord on vaja midagi uut, et sihtrühma tähelepanu saada.

Toetusmeetmeteks, mis aitavad tõhusamalt täita nii organisatsiooni üld- kui turunduseesmärke, on reklaam, isiklik müük, müügi soodustamine ja suhtluskorraldus. Reklaami all mõeldakse toodete või teenuste tasulist ebaisiklikku tutvustamist ja propageerimist tellija ülesandel, mille juures kasutatakse raadiot, televisiooni, interneti, ajalehti, ajakirju, müürilehti, postitavaid prospekte, teatmikke, bussiplakateid, katalooge, programme, ringikirju jmt. Isiklik müük on müüja isiklik suhtlus ühe või mitme potentsiaalse ostjaga toote/teenuse müümise eesmärgil. Müügi soodustamine on ajutised ja lühiajalised müügiprotsessi elavdavad tegevused, mis stimuleerivad tarbijat ostma ja vahendajat paremini kauplema: messid, laadad, näitused, väljapanekud, demonstratsioonid, võistlused, loteriid, kupongid jt. Ning suhtluskorralduse all mõeldakse suhtlust ametivõimude, pressiga, klientide, äripartnerite ja oma töötajatega, võitmaks nende tähelepanu ja loomaks soodsat mainet - hõlmab tegevusi alates pressiteadete koostamisest ja levitamisest kuni pikaajalise mainekampaania väljatöötamise ja läbiviimiseni. (Vihalem 2008, lk 181)

NUKU teater kasutab reklaami puhul oma töös kõiki eelnevalt nimetatud toetusmeetmeid. Üldise vaatajani soovib NUKU teater jõuda teles (nt. Eesti Rahvusringhäälingu kultuuriuudised) ning printmeedia kaudu (nt. Päevaleht) ning kõrgendatud teatrihuviga inimesteni valdkonna spetsiifiliste väljaannete kaudu (nt. KesKus, Sirp, teatrilistid) (Metsala 2019). Olenevalt sihtrühma vanusest jagunevad ka väljaannete ja tegevuste valdkonnad, võttes näiteks lavastuse "Protsess" sihtrühma, kes on suures osas gümnaasiumieas noored ja kelleni saab jõuda läbi nende endi koolide ja õpetajate. Isikliku müügi juures kasutatakse NUKU teatri müügimeeskonda, kuhu kuuluvad nii müügijuht kui ka müügiadministraatorid. Müügi soodustamisel kasutavad NUKU teatrid palju erinevates linnades toimuvaid kultuurisündmusi, mille alla kuuluvad näiteks Kirjandusfestival, kus teatri repertuaari kuuluvaid lavastusi tutvustati. Lisaks sõltuvalt lavastusest korraldatakse loose ja muid tegevusi, mis on seotud lavastustega. Suhtluskorralduse poole peal kasutatakse NUKU teatris

kommunikatsioonijuhti, kes koostab ja levitab pressiteateid, suhtleb pressiga ning tegeleb organisatsiooni pikaajalise mainekampaania väljatöötamise ja läbiviimisega.

Üldiselt on turunduses ja kommunikatsioonis lavastuste puhul ideesid väga palju, kuid vaid mõned nendest realiseeruvad nii juhtus ka minu käesoleva lavastuse turunduse ja kommunikatsiooni ideede puhul (vt lisa 4). Seega võib öelda lavastuste turundamise näitel, et turunduse ja kommunikatsiooni juures on oluline pidevalt hoida mõtlemist erksana ning genereerida uusi ideid, kuna pidevalt on vaja midagi uut ja teistsugust välja mõelda, kui mõni algne idee läbi ei lähe.

2. LAVASTUS “PROTSESS”

Minu loov-praktiline lõputöö oli NUKU teatri ja Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia koostöölavastus “Protsess”, mis esietendus 11. novembril, seda mängiti 2018. aasta novembrikuus ja 2019. aasta märtsist mai alguseni NUKU teatri väikeses saalis. Tegemist on NUKU teatri alt loodud lavastusega, milles tegid kaasa nii näitlejatena kui ka korraldajate, video- ja valguskunstnike-kujundajate, helikujundajate ja butafooride-dekoraatoritena Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia tudengid. Proovide periood augustist septembri lõpuni kulges Viljandi kultuuriakadeemia ruumides ja oktoobri ning novembri proovid koos etendustega toimusid NUKU teatris. Enamik ettevalmistusi viidi samuti läbi Viljandis, seega võib öelda, et lavastus sündis Viljandis, aga publiku silme ette jõudis Tallinnas. Kahjuks sobiva aja ja etenduspaiga tõttu ei jõudnud lavastus Viljandisse.

Lavastus “Protsess” on loodud Franz Kafka samanimelise romaani põhjal, mis räägib inimeseks olemise baastemadest. Lavastaja Taavi Tõnissoni (2018) sõnul on tegemist äärmiselt mitmekesise ja tähendusliku mõistuloo, mille interpreteerimiseks on lõputu hulk võimalusi ning tema jaoks on selle loo puhul fookuses inimhinge terviklikkuse probleem. Iseenda jaoks defineerisin ma seda lavastust kui eneseotsingute teemalist lugu, mille kaudu inimene saab aru, et tema elus eksisteerivad valikuid, isegi kui olukord tundub lootusetu. Suutsin enda mõtlemist suhestada lihtsasti peategelase mõttemaailmaga, mis peegeldas seda, kui võimas on mõttejõud - mida rohkem endale ühte mõtet sisse süvendada, seda enam see mõte suureneb. Lihtsamalt öelduna on see ülemõtlemine, mida tehes tegelikult kõik mitmekordistub, muutes olukorra hullemaks. Ehk siis mina võtsin sellest loost kaasa moraali, mis sisuliselt tähendab seda, et oluline on mitte liigselt mõelda ja ette kujutada endale erinevaid stsenaariume, vaid tuleb teha kindlaid valikuid ja tegutseda.

Etendused toimusid igal etenduse päeval kell 19:00 NUKU väikeses saalis ning lavastuse kestus oli orienteeruvalt 1 tund ja 50 minutit ning seda mängiti vaheajata. Laval sai näha Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia teatrikunsti 12. lennu tudengeid. Lisaks lavastajale, kes on Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia vilistlane (teatrikunst, 4. lend), on kultuuriakadeemia vilistlane ka lavastuse kunstnik

Annika Aedma (butafoor-dekoraator, lõpetas 2006 a.), seega lavastus on väga erinevat moodi seotud Viljandi kultuuriakadeemiaga. Lavastuse dramaturg oli VAT teatrist Mihkel Seeder, liikumisjuht Olga Privis, helilooja ja -kujundaja Vootele Ruusmaa ning tõlkija August Sang. Videokujundajad olid kultuuriakadeemia tudengid etenduskunstide osakonna juhataja Taavet Janseni juhendamisel ja valguskujundajad samuti akadeemia üliõpilased vilistlase Mari-Riin Paavo juhendamisel.

Tegu ei ole esimese lavastusega, mis on valminud NUKU teatri ja Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia teatrikunsti 12. lennu näitlejate koostöös, eelnevalt on kuus 12. lennu tudengit teinud kaasa NUKU teatri lavastuses “Gulliveri reisid”, mille lavastajaks oli Taavi Tõnisson nagu antud lavastuse puhulgi. Samuti osalesid Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia teatrikunsti 11. lennu kõik tudengid NUKU teatri lavastuses “Kapten Granti lapsed”.

2.1 Sündmuse korraldusmeeskond ja tööülesanded

Meeskond ehk “pidevalt muutuv ja arenev, üheskoos töötavate inimeste rühm, kes arutavad koos oma eesmärgid, hindavad ideid, teevad otsuseid ja töötavad ühiste eesmärkide nimel” (Heller 2000, lk 6), oli lavastuse “Protsess” juures väga laiahaardeline. Sinna kuulusid nii NUKU teatri töötajad, kui ka Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia õppejõud ja tudengid.

Esimene kohtumine lavastuse meeskonnal toimus 2018. aasta mais, mil akadeemia peamajas said kokku lavastusega seotud tudengid ning õppejõud ja lavastaja Taavi Tõnisson ning lavastuse kunstnik Annika Aedma. 11. juunil toimus Tallinnas NUKU teatris kavandite esitamine, kuhu mina kahjuks ei jõudnud, kuid seal kohtusid juba suures osas meeskonnast Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia näitlejatudengitest NUKU teatri poolsete osalisteni välja. Meeskonda kuulusid umbes 50 inimest ja kindlasti oli palju ka neid, kes löid kaasa abistavates ülesannetes, seega võib öelda, et neid inimesi, kes lavastusega seotud olid, oli tegelikult rohkem. Valdkondi, mis lavastuse korraldamisel jagunesid, oli umbes kaheksa, kui jaotada need järgnevalt: lavastuse loominguline tiim - lavastaja, dramaturg, kunstnik, koreograaf, lavastuskorraldaja ja näitlejad, NUKU teatri poolne korraldav tiim - etenduse juht, teatrijuht, kunstiline juht, lavastusala juhataja, kirjandustoimetaja, turundustiim -

NUKU turundusjuht ja kommunikatsioonijuht ja mina, ning grimeerijate, dekoraatorite, helikujunduse, videokunsti, valguskujunduse ja koolipoolne korraldav tiim. See on suur ja palju inimesi hõlmav meeskond, mis tegelikult oli enamuses lavastaja Taavi Tõnissoni hallata, kuna kõik lavastusega seondud pidi olema temaga kooskõlastatud, mis on ka loogiline, kuna tema on inimene, kes on lavastuse eest suures osas vastutav.

“Edukas meeskond täidab ülesandeid kindla rollijaotuse alusel, kooskõlastatult tegutsedes ning partnerluse ja avatud suhtluse õhkkonnas” (Elenurm 2008). Lavastuse “Protsess” meeskonda võib nimetada keskmiselt edukaks, kuna tegemist oli ikkagi suures osas täiesti uue grupiga, kes NUKU lavastuse kallal töötasid ning palju oli neid, kes kohtusid selle projekti juures omavahel esmakordselt, seega suhtlus võis olla kohati mitte nii avatud kui edukale meeskonnale kohane. Ning kuna tegemist oli väga suure meeskonnaga, siis ülesandeid täites võis juhtuda kommunikatsiooniprobleeme, kuna ei olnud nii teadlik, kes mingi kindla ülesandega tegeleb. Rollijaotus alguses muidugi pandi paika ning selle projekti eestvedaja, lavastaja oli tõenäoliselt nendest jaotustest kõige teadlikum.

Minu rollijaotus ja ülesanded jagunesid vastavalt minu erialale ning kuulusid peamiselt turunduse ja kommunikatsiooni valdkonda, mis tähendas, et teostasin oma lõputööd väga tihedas koostöös NUKU teatri turundusosakonnaga, aga ka näitlejate ja lavastajaga. Toon välja järgnevas *tabelis 1* välja loeteluna ülesanded, mis olid minu teha.

Tabel 1. Minu ülesanded sündmuse korraldamisel

Minu ülesanded:
Proovide ajakava loomine ja selle täiendamine ja muutmine (Google Drive)
Turunduse ja kommunikatsiooni ideede genereerimine
Üle-eestiliste ja maakondlike reklaam- ja infokanalite kaardistamine ning nendega suhtlemine
Lavastuse visuaal- ja helikujunduse loomises osalemine (plakatite kujundus, heliklipid lavastusse)
Turundus- ja kommunikatsiooniplaani koostamine ja elluviimine

Turunduslike ürituste korraldamises (Õpetajate päev NUKUs - video “Protsessist”, Kirjandusfestival Kadrioru Pargis - “Protsessi” esitlemine/reklaamimine) osalemine
Lavastuse sisukokkuvõtte loomine sotsiaalmeedia kanalitele
NUKU teatri Facebooki lehe haldamine (lavastusega “Protsess” seonduvad postitused)
Pressiteadete koostamine ja väljasaatmine
Erinevate NUKU teatri osakondade ja lavastuse näitlejate ning lavastajaga suhtlemine turunduse ja kommunikatsiooni tegevuste korrigeerimiseks, täiendamiseks ja elluviimiseks
Lavastusega ja näitlejatega seotud lugude genereerimine ning pakkumine meediaväljaannetele
Video- ja pildimaterjali laialisaatmine Viljandis
Meediaga suhtlemine esietendusele eelneval perioodil ja esietenduse nädalal
Esietenduse järgsete tegevustega tegelemine (fotode saatmine ajakirjanikele ja teatrikriitikutele, arvustuste ja meediakajastuste ülevaade)

Meeskonnas on erinevad arenguetapid, mida iga meeskond oma töös läbib (Elenurm 2008):

- 1.Kujunemise faas, mida iseloomustab sõltumine juhust,
- 2.Tormiliste muutuste ja konfliktide faas,
- 3.Reeglite ja normide kehtestamise ja üksteisest eraldumise faas,
- 4.Koostööle tuginev tegutsemine.

Olles ise lavastuse meeskonnatöös osalenud, võin öelda, et pikalt toimus meie meeskonnatöö kujunemise faasis, sest alguses sõltuti suures osas lavastajast, kellega kõigil oli olnud suurim kokkupuude. Tormilisi muutusi ja konflikte õnneks ei olnud, eks ikka tekib igas meeskonnas probleeme, aga võib öelda, et kui neid oli, siis pigem mingisuguse teadmatuse tõttu. Viimased arenguetapid läbiti meie meeskonnas tegelikult üsna varakult, kuna kohe alguses sai igaüks oma ülesanded kätte ning vastavalt sellele töötati algul pigem valdkonniti eraldi ja mida aeg edasi, siis ka väga tihedas koostöös. Siiski ma ei väida, et ühtse meeskonna tunne oleks tekkinud, aga selles ei saa otseselt kedagi süüdistada, kuna tegu oli ikkagi keskmisest suurema liikmete arvuga

meeskonnaga ning töötati nii Tallinnas kui ka Viljandis, mis sisaldas lihtsamalt öelduna palju kaugtööd (meeskond paiknes laiali).

2.2 Eesmärk ja sihtgrupp

Igal sündmusel on oma eesmärk, mida saavutada soovitakse, ja sihtgrupp, kellele see on suunatud. Sündmus on omaette projekt, mille eesmärk peab olema “mõõdetav, ajastatud, reaalne, kvaliteediaspekti silmas pidav ja heakskiidetud” (Projekti eesmärgist...2015). Lavastusel “Protsess” oli mitu eesmärki, mis hõlmas mitut aspekti. Esimene, üks olulisemaid eesmärke, oli pidada kinni NUKU teatri ja Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia vahelisest koostöölepingust ja luua 2018. aasta sügiseks koostöölavastus, mis on ühtlasi oli vajalik seoses Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia teatrikunsti eriala lõpetava lennuga (diplomilavastus). Teine eesmärk puudutas otseselt lavastuse sihtrühma ehk inimgruppi, kellele on sündmus suunatud. Eesmärk oli lavastusega “Protsess” jõuda publikuni, kes ei ole NUKU teatris enam nii sage külaline ehk vähemalt gümnaasiumiealine inimene. Esimese eesmärgini jõuti kindlasti, kuna lavastus toimus ning sellest võtsid osa nii NUKU teatri töötajad kui ka Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia tudengid ja töötajad. Teine eesmärk saavutati tõenäoliselt ka, kuna sügisel, novembris külastas lavastust oodatust rohkem inimesi ja kuna sihtrühm oli konkreetne, siis jõudsid NUKU teatri väikesesse saali inimesed, kes on vähemalt gümnaasiumiealised. Siiski on raske kindlaks teha, palju oli neid inimesi, kes enne seda lavastust NUKU teatrisse ei olnud jõudnud nii tihti.

Lavastuse sihtrühm, nagu eelnevalt olen põgusalt maininud, olid vähemalt gümnaasiumieas inimesed. Sihtrühm pandi paika peamiselt lavastuse sisu silmas pidades, kuna materjaliks oli Franz Kafka teos, mis on psühholoogiline ja mitte nii kergesti mõistetav. Kuna osades koolides on isegi see teos gümnaasiumiastmes kohustusliku kirjanduse all, siis alumiseks vanusepiiriks lavastuse puhul seati 16. eluaastat, ülemist vanusepiiri ei määratletud. Sedalaadi publikut on kõige lihtsam kutsuda vaatama sotsiaalmeedia kaudu, aga ka püüdsin saada lugusid üle-eestilistesse ajakirjadesse ja ajalehtedesse, nagu näiteks ajakirjad Anne&Stiil ja ajalehte Postimees, mida loevad paljud noored ja täiskasvanud. Soovisin nendega kokkuleppeid saavutada, aga see paraku iga väljaandega ei õnnestunud. Noortele sai samuti läheneda õpetajate

läbi, nii toimuski NUKU teatri õpetajate päeval lühike tutvustus lavastusest ja kirjandushuvilistele lavastuse sõnaline reklaamimine ja tutvustamine Kirjandusfestivalil, mis toimus 8. septembril 2018. aastal.

2.3 Planeerimine ja tegevuskava

Planeerimine on oluline tegevus, mis “võimaldab ette näha protsessi eesmärkide seadmisest nende saavutamiseni välja” (Alas 2008, lk 53). Lavastuse planeerimist alustati kõik koos 2018. aasta mais, kus kohtusid enamus lavastusega seotud Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia tudengid ja õppejõud ning lavastuse lavastaja ja kunstnik. Teatavasti toimus varasemaltki kooli ja NUKU teatri vahelisi kokkuleppeid ning läbirääkimisi, aga ma pean maikuu kohtumist esimeseks hetkeks. Sel kohtumisel sai paika pandud, mida lavastus endast kujutab ning kuhu oleks vaja jõuda ja mida peab selleks tegema. Kuna NUKU teater ja Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia polnud kaua aega koos lavastust välja toonud, siis oli see küllaltki uus väljakutse nii tudengitele kui ka õppejõududele ja NUKU teatri inimestele. Sel hetkel veel täpselt igale ühele ülesandeid ei jaotatud, vaid pigem kaardistati enam vähem ära, mida keegi tegema hakkab ning sealt edasi arenesid välja kõigil kindlat tüüpi ülesanded, minu puhul siis turundust ja kommunikatsiooni hõlmavad tegevused.

“Üks vahend, mida planeerimise juures kasutatakse, on ajakava, kuhu pannakse kirja kõik vajalikud tegevused, mis järjekorras tuleb neid teha ning millal need peavad olema tehtud” (Mägi 2011). Tihti kasutatakse tegevuskavana Gantti tabelit, mida algselt ka enda tegevusi planeerides kasutasin (vt lisa 3) paralleelselt turundus- ja kommunikatsiooniplaaniga.

Kõige esimene samm tegevuste kaardistamisel oli koosolek, kus saime kokku mina, lavastuskorraldaja, NUKU teatri direktor, turundusjuht, kommunikatsioonijuht, lavastuse kunstnik, etenduste juht, lavastaja ning lavastusala juht. Panime paika üldplaani, kuidas peaks lavastuse korralduslik protsess kujunema, mille järel jaotati minu ja lavastuskorraldaja vahel ülesanded ära. Esmalt oli vaja luua mõnes ühiskasutatavas keskkonnas proovide ajakava, kus kõik näeksid, kuidas proovide periood kulgeb, seda ülesannet täitsin mina. Lisaks panime paika ka turunduslikud

tegevused, mida tuleks jõuda enne NUKU teatri kollektiivset puhkust teha. Sinna sisse jäid lavastuse plakati pildistamine ning turunduslike ideede genereerimine. Lavastuskorraldaja ülesandeks jäi koos kunstnikuga paika panna dekoratsioonide ja rekvisiitide eelarve.

Pärast NUKU teatri kollektiivpuhkust veetsin rohkem aega Tallinnas, kuna toimus visioonikoosolek, kus suures osas toodi välja turundusega ehk minu valdkonnaga seonduvad ideed ning ülesanded, mida järgnevalt teha. Septembri algul oli tulemas Kirjandusfestival, mille NUKU teatri-poolne sisu oli vaja paika panna ning seejuures osalesin ka mina, nii palju, kui lavastusega "Protsess" teha oli vaja. Lisaks kaardistasin reklaam- ja infokanalid nii üle-eestiliselt kui ka maakondlikes piirkondades, millega lavastuse turunduses ja kommunikatsioonis soovisin kokkuleppeid saavutada ning kuhu infoga jõuda, ja alustasin sisu mõtlemist, mida kindlatele väljaannetele pakkuda.

Reklaami- ja infokanalite suhtlemisega paralleelselt lõin kaasa ka muudes ettevalmistustes, mis hõlmas video- ja pildimaterjali ning helisalvestuste loomist. Lisaks suvisele plakati pildistamisele toimus septembris Vilma majas lavastuses kasutatavate fotode tegemine ja reklaamklipi video jaoks materjali filmimine ning akadeemia muusikamajas videos kasutatavate osade helide salvestamine.

Augustis alustati proovidega Viljandis, mis toimusid akadeemias oktoobri lõpuni, novembrist alates jätkati proovidega NUKU teatris ehk etenduspaigas. Kooli poolt korraldati väljaspool Viljandist tulnud osaliste jaoks ööbimine. Viljandi proovide ajal osalesin mina mõnes proovis, et tutvuda materjaliga rohkem ja genereerida uusi ideid, mida veel turunduslikku ja kommunikatsiooni poolele lisada.

Septembri- ja oktoobrikuu jooksul käisid Viljandis proovides külas kaks meediakanalit - üks ajalehetoimetuse ja raadiosaatejuht, kelle külastuse kokkulepped ja kohtumiste korraldamine oli minu teha. Soovisin prooviperioodil veel kutsuda meediakanaleid külla, aga paraku see ei õnnestunud, sest osadele ajakirjanikele polnud minu poolt pakutav lugu piisavalt huvitav või sobilik. Samuti pandi sel perioodil suures osas reklaam liikvele nii paberväljaannetesse kui ka plakatitena ning videoklipina. Sel

perioodil otsis kõige aktiivsemalt lavastuskorraldaja vajalikke rekvisiite, dekoratsioone ja kostüüme.

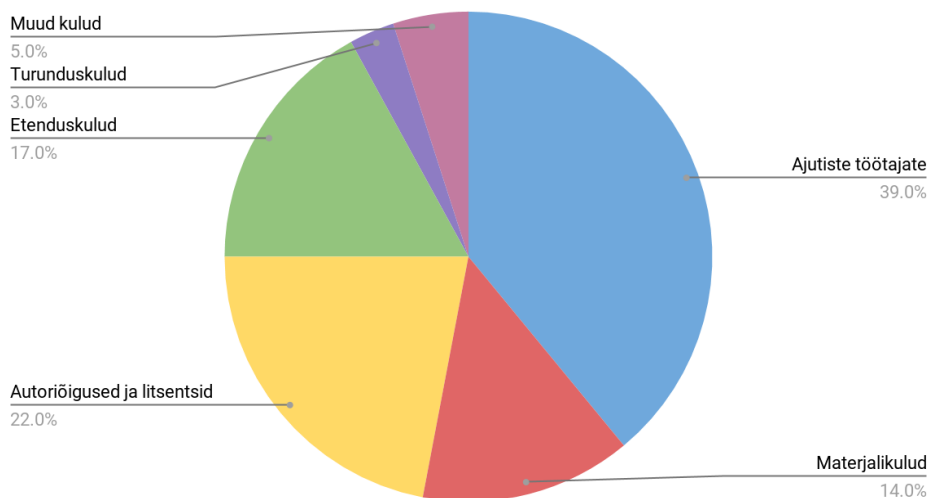
Oktoobrikuu lõpus ja novembrikuu algul, nagu eelnevalt mainitud, toimusid proovid Tallinnas. Suures osas toimusid lavastuse poole pealt viimistletavad tegevused ning korraldusliku poole pealt kavalehe välja andmine ning esietenduse nädalal olin Tallinnas kohapeal, tegeledes pressiga suhtlemisega.

Pärast esietendust toimus periood, kus sain teha ülevaate lavastusest tehtud kajastustest ning jagada vajalikku infot ja pildimaterjali ajakirjanikega.

2.4 Sündmuse ja turunduse eelarve

“Eelarve on detailne kava raha ja muude ressursside soetamiseks ning kasutamiseks teatud ajaperioodi jooksul” (Alver, J., Alver, L. 2011, lk 244). Sündmuse eelarve kujunes nii NUKU teatri ja Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia koostööl, kuna panustasid rahaliselt lavastusse mõlemad organisatsioonid. Kuna tegemist on kahe organisatsiooniga, kelle puhul kõiki numbreid ei ole sobilik välja tuua, siis toon üldisest eelarvest vaid protsentuaalse ülevaate, kuidas kättesaadavad kulunumbrid jagunesid. Lavastuse “Protsess” kulud saab jaotada kuueks osaks (vt *joon. 2*), milleks on selle lavastuse ajutiste töötajate palgafond, materjalikulud, autoriõigused ja litsentsid, etenduskulud (lavastaja ja koreograaf), reklaam ja turundus ning muud kulud (esietendusele järgnenud vastuvõtukulud ehk toitlustus ning transpordikulud). Kõige suurema osa kuludest katab ajutiste töötajate töötasufond, kuhu kuulusid näitlejate ja osade akadeemia töötajate töötasud ning see moodustas kogukuludes protsentuaalselt 39%. Autoriõiguste ja litsentside peale kulus 22% eelarvest, etenduskulud (17%) ja materjalikulud (14%) (kostüümid, rekvisiidid ja dekoratsioonid) katsid enam vähem võrdse osa eelarvest ning kõige väiksem osa eelarvest kulus turundusele (3%). Esindus- ja vastuvõtukulud ning ürituse korralduslikud kulud moodustasid 5% eelarvest, mis kokku moodustavad muud kulud.

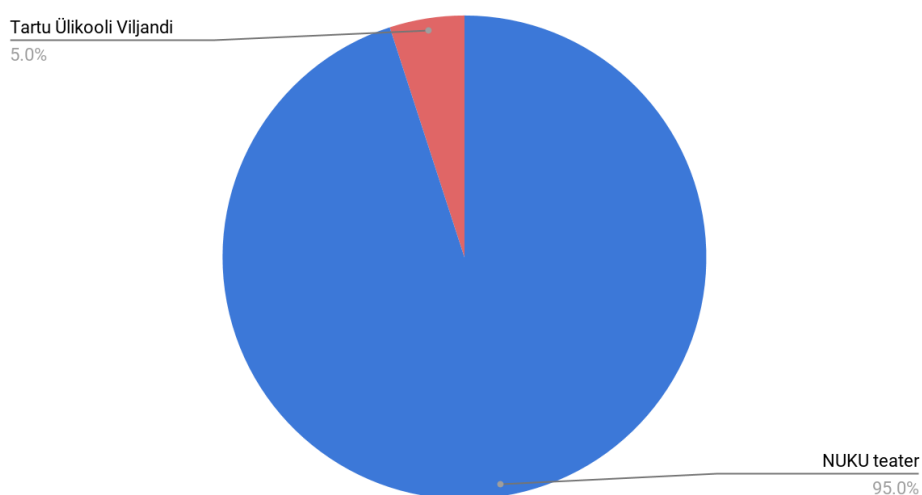
Lavastuse "Protsess" kulude jaotus

Joonis 2. Lavastuse "Protsess" kulude jaotus

Kuna lavastus toodi välja NUKU teatri alt, siis oli see organisatsioon ka suurem rahaline panustaja. Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia kattis umbes 5% lavastuse kuludest, mis sisaldas materjalikulusid, ning NUKU teater kattis ülejäänu (95%) (vt *joon.3*).

Lavastuse "Protsess" tulude jaotus

Joonis 3. Lavastuse "Protsess" tulude jaotus

Turunduseelarve kulud kattis täielikult NUKU teater ning selle kulud sisaldasid peamiselt NUKU teatri turundusosakonnale omaseid lavastuse ettevalmistuslikke

tegevusi (vt lisa 3). Turunduses tehti kulutusi nii trükiste ja printmeedia kui ka bännerite osas. Käesolevas töös toon välja vaid enne esietendust tehtud turunduslikud kulud, kuna sellel perioodil tegutsesin ma turunduses ja kommunikatsioonis aktiivselt. Kevadisel perioodil tegeles lavastuse turunduse ja kommunikatsiooniga teatri turundusosakond ning seepärast pole kevadised kulud mulle täpselt teada. Siiski on mul olemas ülevaade, mida kevadisel perioodil turunduses tehti. Jaanuaris saadeti koolidesse otsepostitus, millega seondult saadeti ka lavastuse plakateid, lisaks ilmus Õpetajate Lehes, Postimehes ja Eesti Päevalehe kevadises kultuurirubriigis lavastuse reklaam ning ETV kultuuriuudistes jooksis taaskord lavastuse reklaamklipp. Sain tegelikult ise ka osa kevadisest turundustegevusest edastades reklaamklipi kultuuriakadeemiasse ning pannes ülesse kevadiste etenduste plakatid Viljandis. Samuti toimus Tartus 12.märtsil Koolinoorte teatripäev, kus NUKU teatri osalised rääkisid näitlemisest ja lavastusest “Protsess” ning mina käisin seda jäädvustamas.

2.5 Turundus- ja kommunikatsiooniplaan

Turundust ja kommunikatsiooni planeerides pidasin silmas pidama NUKU teatri turunduslikke strateegiaid ja tavasid, mis neile on omased ja tavaks saanud, kuid püüdsin mõelda ka loovalt ning panustada omanägemuslikult. Suures osas tasulisi kanaleid kasutasin läbi NUKU enda turundusosakonna, kuna rahalised vahendid olid nende poolt, aga kõik muud turundus- ja kommunikatsioonitegevused sain ise plaani kohaselt ellu viia (vt lisa 3).

2.5.1 Visuaal

Esimene visuaalne osa lavastuses “Protsess” valmis suvekuudel, kui juulikuus toimus plakati pildistamine Tallinna Linnateatris Siim Vahuri (tema tegi ka esietenduse fotod, vt lisa 6) käe all, kes töötabki NUKU teatriga koostöös ning teeb iga lavastuse puhul plakatite jaoks vajalikud fotod, mida hiljem samuti kasutatakse kavalehe koostamisel, kuigi sinna lisandusid antud lavastuse puhul ka Viljandis Vilma majas multimeedia tudengite poolt loodud portreefotod. Nii plakati kui ka kavalehe kujundas NUKU teatri majakunstnik.

Nii lavastaja, turundusosakond, kirjandustoimetaja kui ka mina osalesime plakati ja kava kujundamise juures, et vaadata üle, kas kõik vajalik on olemas, kuidas on õigekirjaga ning kuidas miski asetseda võiks. Mina omalt poolt tegelesin ka Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia logoga, mis pidi mõlemale kujundusele peale saama. Juba enne pildistamist oli lavastajal ja lavastuse kunstnikul kindel visioon, millisena nad soovivad plakati. Kuna lavastuse teema käsitles omamoodi lõhestunud isiksust ja samal ajal mängis ühte tegelast kaks inimest, siis üsna kiiresti sündis mõte teha visuaalne kujundus kollaažina, kus on kasutatud kahte või enam fotot. Lisaks fotodele valmisid ka videomaterjalid, mida kasutati nii Eesti Rahvusringhäälingu kultuuriuudiste reklaamklipiks kui ka lavastuses endas. Videomaterjalid sündisid Viljandis Vilma majas, samal ajal, kui tehti ka fotosid nii kava, bännerite, reklaamklippide kui ka lavastuses kasutatavate visuaalide tarbeks.

Vihalem (2008, lk 237) on toonud välja, et pildimaterjali puhul peab see köitma tähelepanu ja tekitama üllatust, aitama tarbijal ennast reklaamis ära tunda (alateadlikult samastuda), luua sobiva meeleolu ja tekitama stiilitunnetuse, juhatama sõnumiteema sisse, täpsustama ja ilmestama sõnumit, pealkirja, näitlikustama toote/teenuse omadusi ning tagama kampaania järjepidevuse (nt värvidega). Selle järgi võib öelda, et lavastuse “Protsess” visuaal kindlasti köitis tähelepanu, kuna plakati peal oli inimeste näos esil võimas emotsioon (vt lisa 2, *joon.2.1*) - karjuv nägu - ning kollaaž, mis on pandud kokku kahest peategelase näost, kes tegelikult on tegelasena üks isik, aga näitlejatena kaks. Ja lisaks on plakat must-valge, mis jääb silma värviliste plakatite seas. Üllatust võib-olla tekitavad selle plakati juures näitlejad, kes ei ole NUKU teatri näitlejad, vaid NUKU teatri külastaja aga ka suurema üldsuse ees tundmatud, kuna tegemist on tudengitega, kes alles lõpetavad kooli. Ilmset samastumist selle plakatifotoga tarbija puhul vast ei olnud, kui nii palju, et tegemist on tuntud teosega (Kafka “Protsess”) ja kui nn tarbija on teosega kursis, oskab ta lugeda plakatilt vastavaid emotsioone välja. Sõnumiteema on samuti seotud fotokujundusega ja lavastuse pealkirjaga, mis peaksid looma taaskord teose sisu ja plakati kujunduse vahel seose.

Videoklipi puhul saab analüüsida sõnumi sisu rohkem, kuna kasutati kõigi näitlejate nägusid, mis emotsioonitust näost väga emotsionaalseks (vihaseks) muutusid, ning mida tehti taaskord kollaažina, luues kõigi nende nägudest erinevaid isiksusi. Ja samuti oli

videos liikuv pilt ning ka heliklipp, mis tõi välja teosele väga omase hüüdlause: “Ma pole süüdi!”. Võrreldes vaid fotomaterjaliga, tõi video rohkem esile lavastuse sisu, mille juures helilise lause esinemisel tekib vaatajal küsimus, kas lavastus räägib süüdistamisest ehk tekib juba täpsem kujutluspilt, mida see lavastus endas sisuliselt peidab. Samuti näitas klipp emotsiooni täpsemalt ja ka esitles rohkem näitlejaid, kes lavastuses kaasa löid. Must-valge kujundus andis väga hästi edasi ka lavastuse žanri, mis viitas pigem dramaatilisele ja sügavale tükile kui komöödiale.

Nii videoklipp kui ka plakati ja bännerite kujunduse (vt lisa 2, *joon.2.2*) eesmärk oli vaja anda vaatajale teada, et tegemist on tuntud Franz Kafka samanimelise teose põhjal loodud lavastus “Protsess”, mis on Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia teatrikunsti 12.lennu (lõpetava lennu) diplomilavastus, mis on sündinud koostöös NUKU teatriga. Kindlasti oleks mind kui vaatajat nii klipi kui plakati puhul köitnud võõrad näod, sest mind isiklikult huvitavad näitlejad, kellest pole enne kuulda olnud ja soov nende oskusi näha kutsuks küll mind seda vaatama ning arvestades asjaolu, et tegemist on NUKU teatri, professionaalse teatri, lavastusega, siis veel enam sooviksin näha, millega on hakkama saadud.

Plakateid telliti 100 tk A1, 150 tk A3 ja 2 tk A2 formaadis, millest suures osas sai üles riputatud Tallinnasse, aga ka umbes 20 tükki Viljandis ning mõned ka Tartusse. Kogused sõltusid NUKU teatri enda plaanidest, palju nad on varasemalt tellinud ja palju Viljandi ning Tartu jaoks oleks vaja lisada. Viljandisse ei saanud kahjuks väga palju plakateid üles panna, kuna etenduspaigaks oli ainult Tallinn, mistõttu osad kohad ei lubanud reklaamida üritust, mis ei toimu Viljandi linna ja maakonna piires.

2.5.2 Tasuta kanalid

Kui üldiselt on kuulutused ajalehtedes ja reklaamid televisioonis tasulised, siis on kindlaid kanaleid, kuhu saab ka edastada infot tasuta maksmata.

Televisioon. “Televisioon on tänuväärne kanal, mis nii helis kui pildis jõuab peaaegu iga tarbija koju, seega lühikese reklaamajaga on võimalik teadustada toote/teenuse nime, eelistusi, tarbijasoodustusi ja mainida ajendeid ostmiseks” (Vihalem 2008, lk 228). Üks mõjusamaid tasuta reklaamkanaleid lavastuse “Protsess” juures oli Eesti

Rahvusringhääling ehk riiklik televisioon, mille kultuuriteadetesse saab tasuta saata oma sündmuse reklaamklipi. Vastavalt nende tingimustele tehti meie lavastusest 20-sekundiline reklaamklipp, mille loojateks olid video poole pealt Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia multimeedia eriala tudengid ning heli poole pealt akadeemia helikunsti tudeng. Klipis oli näha info, millega on tegemist ning millal ja kus see toimub. Klippi kasutati lisaks sotsiaalmeedias ja Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia teadete ekraanil, mis samuti kuulus tasuta reklaamtegevuse alla. Hiljem tegid samad loojad veel ühe video, mida kasutasin sotsiaalmeedias vahetult enne esietenduse nädalat.

Internetireklaam. “Internetireklaamis on ühendatud nii massi- kui ka interaktiivne isiklik kommunikatsioon, mille kaudu põhjalik ja täpne info suunatakse otse inimesele” (Vihalem 2008, lk 230). Internetireklaami saime edastada tasuta, seda küll eelkõige lavastuse infona, NUKU enda kodulehele, kultuur.info lehele, Kultuurikavasse, sotsiaalmeediasse (Facebook, Instagram) ning Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia kommunikatsioonispetsialisti abil ka kooli kodulehele ja sotsiaalmeedia kanalitesse. “Koduleht on omamoodi visiitkaart Internetis, mille kaudu edastatakse organisatsioonile omast infot ning seal saab tarbija tellida toote/teenuse ilma ettevõtte töötaja otsese sekkumiseta” (*ibid*, lk 231), mis on tänapäeval kõige mugavam viis info ja teenuse/toote hankimiseks. Võib isegi öelda, et nüüdseks on paljude organisatsioonide kodulehed leidnud asenduse Facebooki lehega, kuhu kohati lisatakse rohkem infot, kui tavalisele kodulehele, mis tegelikul on kasulik, kui on vaja anda edasi vahetut informatsiooni. Kodulehe pidev täiendamine ei hakka silma, seega on hea lisada sotsiaalmeedia lehtedele lisainfot. Seda sain teha ka lavastuse “Protsessi” juures, kui kasutasin sotsiaalmeediat, et tutvustada näitlejatudengeid NUKU teatri huvilistele.

Ajalehereklaam. “Ajaleht on oluline kohalik meediakanal, mille suur ilnumissagedus annab hea võimaluse tarbijaid mõjutada” (*ibid*, lk 229). Lavastusega “Protsess” seenduvalt püüdsin ajalehtedesse saada lugusid kas lavastusega seotud inimestega või lavastuse endaga. Tegemist on küll pigem kommunikatsioonitegevusega, kuid siiski läbi selle saab reklaamida lavastust ja selles osalevaid inimesi. Seega saavutasin kokkulepped kolme maakonnalehega - Saarte Hääli Saaremaal, Märjamaa Nädalaleht Raplamaal ja Sakala Viljandimaal - kuhu sain neist kahte persoonilood näitlejatest ning

ühthe loo lavastusest ja üldiselt ka näitlejatest. Persoonilugudega said lugejad ülevaate nende kodukandi noorte tegemistest, mis on hea tutvustamisvõimalus ka neile, kes pole neid nimesid veel kuulnud. Soovisin saavutada üle-eestiliselt rohkem kokkuleppeid maakonnalehtedega, kuid paraku kõik ei õnnestunud nii ajanappuse kui ka, võib öelda, et tahtmise tõttu (üks pool oli initsiatiivikam kui teine). Aga eraldi veel võib nimetada ajalehereklaamiks artikleid, kus avaldati arvamust nähtud lavastuse kohta ehk teatrikriitika. Arvamuslood ilmusid Eesti Päevalehes, Peep Ehasalu blogis, ajalehes Sakala ning põgusalt mainis Jelena Skulskaja ka lavastust Postimehes. Lisaks proovisin luua sidemeid ajakirjadega, kuid kuna enamasti “üllitatakse neid kuu või paari tagant ning need esindavad eripärast elustiili” (Vihalem 2008, lk 229-230), siis oli keeruline leida nii lühikese ajaga sobivaid ajakirjanumbreid, kuhu lugusid mahutada ja teemadega ühildada.

Raadioreklaam. “Raadiot saab kuulata igal ajal ja kõikjal ning ühtaegu teha midagi muud” (*ibid*, lk 228), seega saab öelda, et tegemist on ühe reklaamkanaliga, mille reklaamide otsa võib väga tihti juhuslikult sattuda, mis on omakorda hea koht, kus reklaami edastada üldsusele. Tasuta reklaami puhul kasutasin taaskord kommunikatsioonitegevustena intervjuusid raadiojaamades. Lavastust kajastas raadio KUKU Viljandis toimunud proovide ajal, mis andis hea ülevaate, mis on sündimas ja kes on osalised. Esietenduse nädalal toimus Klassikaraadios intervjuu rohkem lavastuse enda ja näitlejate mõttemaailma teemadel, mis oli omaette hea sissejuhatus lavastusele, mis oli sel kindlal nädalal esietendumas.

2.5.3 Tasulised kanalid

Tasulisi kanaleid lavastuse “Protsess” raames kasutati peamiselt koos teiste NUKU lavastustega, kuna tegemist on selle organisatsiooni kindlate kanalitega, kuhu iga uuslavastuse puhul reklaami üles pannakse või kellega omatakse kindlat lepingut, mille alusel makstakse kindla perioodi jooksul kindel summa.

Ajalehereklaam. “Ajalehes saab avaldada kuulutusi ja üleskutseid, mis eeldavad kohest tegutsemist” (Vihalem 2008, lk 229). Kuna meie lavastuse sihtrühm oli peamiselt gümnaasiumieas noored ja ka üldiselt ka inimesed, kes huvituvad Kafka teostest, mis on ühtlasi osades koolides kohustuslik kirjandus, siis reklaamisime koos

teiste lähiajal toimuvate lavastustega seda Õpetajate Lehes, kus oli lühiülevaade lavastusest. Õpetajate Lehe lugejad on suure tõenäosusega haridustegelased, kes puutuvad kokku noortega, kellele sobivaid lavastusi soovitada, sh lavastust “Protsess”. Samuti jõudis meie lavastus kuulutusena veel ajalehte KesKus, Päevalehe tagakaanele ning samuti osana mängukavade kalendris Õhtulehes ja Postimehes.

Internetireklaam. “Üks levinumaid reklaamimisviise Internetis on bännerreklaam, mille puhul on bänner harilikult nelinurkne graafiline kujund, mis moodustab graafilise lingi teisele Interneti võrgulehele” (Vihalem 2008, lk 231). Bännerreklaami kasutati antud lavastuse puhul Piletilevis, aga seda tehti kevadisel perioodil, kuna sügisel olid etendused enamasti välja müüdud ning sellekohast kulutust polnud vaja teha. Mina sain luua bänneritele vajaliku teksti ehk panna kirja, mis ühel bänneril peaks kajastuma. Samuti polnud vajadust sotsiaalmeedias kulutusi teha, kuna sügisel läksid tegevused piisavalt hästi, et neid polnud vaja eraldi tasustatult esile tõsta.

2.5.4 Suhtlemine pressiga

Lavastusega seondult esimesed kokkupuuted pressiga toimusid minu jaoks septembris, kui otsisin koostöövõimalusi erinevate väljaannetega ning tegin seda kuni esietenduseni välja. Suhtlesin peamiselt ajakirjade ja ajalehtede toimetajate ning ajakirjanikega aga ka raadio- ja telekanalite esindajatega. Suhtluse tulemusena sain lavastusest “Protsess” loo Sakala ajalehte (ajakirjanik Margus Haav), KUKU raadio saatesse Publikumärk (saatejuht Liis Seljamaa), Klassikaraadio saatesse Delta (saatejuht Marie Pullerits) ning lisaks said pildile kohalikes ajalehtedes mõned näitlejad lavastusest (Saarte Hää, Märjamaa Nädalaleht). Samuti jõudsid kaks näitlejat Terevisiooni saatesse ajalehti lugema ja neist ülevaadet tegema (Hennessi Schmidt ja Stefan Hein) ning Aktuaalse Kaamera kultuuriuudiste toimetaja Reet Weidebaum tegi esietenduse nädalal loo lavastuse väljatulekust, kus andsid intervjuu üks peaosalistest Kristjan Poom ning lavastaja Taavi Tõnisson. Lootsin saada veel kokkuleppeid erinevate meediakanalitega, kuid alati ei õnnestu kõik eelnevalt plaanitu ning see on paratamatus.

Koostasid oktoobris ja novembris pressiteated (vt lisa 5) , millest esimene keskendus Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia ja NUKU teatri vahelisele koostööle selle

lavastuse raames ning teine “Protsessile” ja selle esietendumisele. Saatsin pressiteated laiali 15.oktoobril ning 5.novembril ning seda kindla pressilisti alusel, mille sain selleaegselt NUKU kommunikatsioonijuhilt ja oma juhendajalt Hannele Kändilt.

Kutsed esietendusele, nagu NUKU teatris kombeks, saatis nende enda müügiosakond. Kutsutute seas olid teatrikriitikud, ajakirjanikud, NUKU teatri töötajad (sh lavastuse meeskond), Tartu Ülikool Viljandi kultuuriakadeemia poolsed lavastusega seotud inimesed jne.

2.5.5 Saalide täituvus

Toon lavastuse “Protsess” puhul välja saalide täituvuse vaid novembri-, märtsikuu ja aprilli esimese poole etenduste põhjal, kuna ülejäänud kevadised etendused on alles toimumas ja seetõttu kokkuvõtvat infot veel teada pole.

Kokku käis NUKU teatris sügisestel etendustel, mis toimusid 11., 13., 14., 15. ja 16. novembril 2018. aastal, 861 inimest, kelle seas oli nii piletitega kui ka kutsetega vaatajaid. NUKU teatri väike saal mahutab üldiselt 178 inimest ning võib öelda, et sügiseste etenduste publikuarv oli oodatumast suurem. Prognoosi järgi ootasime igale etendusele keskmiselt 148 inimest, kuid reaalsuses külastasid etendusi igal etendusepäeval keskmiselt 172 inimest, seega võis novembrikuu etenduste publikuarvuga rahule jääda. Kõige enam inimesi käis 15. novembril (179 pealtvaatajat), mil tuli lisada isegi üks lisakoht ning kõige vähem üllataval kombel külastati esietendust (159 pealtvaatajat). Usun, et esietenduse külastajate arv oli seetõttu nii väike, kuna väga paljudele broneeriti varakult kohad saalis ning seetõttu oli esietendus pikalt välja müüdud, kuid mida rohkem kutsetega inimesi eitavalt vastasid, seda rohkem kohti hakkas vabanema. Ülejäänud etenduspäevadel käis inimesi enam vähem võrdselt, 13. novembril 174 külastajat, 14. novembril 173 külastajat ning 16. novembril 176 külastajat. Piletimüügi alguses juba olid esietenduse kohad täis ning üsna kiiresti täitusid ka teiste etenduspäevade kohad. Kuna piletimüük kasvas pidevalt, ei olnud vaja teha liigseid kulutusi turundustöös, seega tegelesin rohkem kommunikatsiooniga, st suhtlesin pressiga.

2019. aastal toimusid esimesed etendused 10. ja 12. märtsil ning neid külastas kokku 253 inimest, esimesel märtsikuu etendusel oli 150 pealtvaatajat ning teisel etendusel 103 teatrikülastajat, mis on oodatust (170 inimest) vähem, kuid võttes arvesse asjaolu, et tegemist ei ole enam uue lavastusega, siis leian, et märtsikuu külastajate arvuga saab rahule jääda. Järgmised etendused toimusid 16., 17. ja 18. aprillil, mida käisid vaatamas kokku 234 külastajat. 16. aprillil külastasid etendust 97, 17. aprillil 85 ja 18. aprillil 52 inimest, mis on võrreldes nii märtsikuu kui ka sügiseste etenduste külastajate arvuga väga väike. Keeruline on öelda, mis võis olla nii väikese külastajate arvu põhjuseks, kuid ma usun, et kuna tegemist pole täiesti uue lavastusega, siis ei oldud sellest niivõrd huvitatud kui sügisel perioodil. Viimased kaks etendust toimusid 30. aprillil ja 2. mail, mille külastajate arv veel teada pole.

2.6 Sündmuse mõju

Üritused pakuvad meelelahutust ja uusi elamusi osalejatele-pealtvaatajatele, kuid mõjutavad ka laiemalt kogu ümbritsevat keskkonda (Josing, Vahi, Lepane, Pulver, Reiman, Orro, Niklus, Randrüt, Jõekalda 2012, lk 44).

Lavastuse "Protsess" mõju oli sotsiaalselt kõige suurem ja seda eelkõige tegijatele, kelleks olid NUKU teater ja Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia, kuna üle pika aja toimus omavahelise koostööna lavastus, mis andis tõuke edaspidigi koostööd teha. Samuti oli see lõimumine mitmete inimeste kui erinevate valdkondade esindajate vahel, mille mõju võib kanduda tulevikku (tutvused - potentsiaalsed tuleviku koostööprojektid).

Lavastuse mõju majanduslikult niivõrd märkimisväärne polnud, kuna tegemist oli ühe NUKU teatri repertuaaris oleva lavastusega, mis sõltuvalt sealsetele tingimustele (ruumid, töötajad) toimus suures osas tavapäraselt (v.a Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia esindajad ja prooviruumid) ja majanduslikult võrdväärselt teiste lavastustega. Samuti polnud selle sündmuse eesmärk majanduslikult suurt mõju avaldada, pigem hoiti selle poole peal kõik võimalikult tagasihoidlikuna.

Kultuuriliselt võis sündmus tekitada huvi vaatajates teatrikunstidengite vastu ning sealjuures ka Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia vastu, mis seoses selle kindla lavastusega sai end mitmest erinevast küljest näidata. Negatiivset mõju võis avaldada asjaolu, et lavastus ei jõudnud NUKU teatrist väljapoole. Kuigi oleks olnud hea võimalus viia elamus eri paigust pärit vaatajale lähemale, siis lavastuse tehniliste võimaluste ning sobivate aegade mitteleidmise tõttu seda teha ei saanud.

Lavastus ise ja sellega kaasnenud meediakajastused andsid mõnevõrra hea ülevaate näitlejatest, keda üldsus veel väga hästi ei tunne. Ja samuti vastupidi, kohalikes väljaannetes näitlejate tutvustus nende enda kodukandi inimestele andis sealsetele lugejatele teada, kuhu on oma tegemistes nende elukohast pärit noored jõudnud.

3. ENESEREFLEKSIOON

Käesolev projekt oli minu jaoks esimene kokkupuude lavastusprotsessis osalemisega ning see oli uus ja huvitav kogemus. Eelkõige tekitas minus huvi koostöö teatrilaste professionaalidega ning korraldusperioodi käigus õppisin tundma nende töömaailma. Kuigi eelnevalt on olnud teisigi kultuurikorralduse tudengeid, kes on oma lõputööna toonud välja meie kooli teatrikunsti tudengite diplomilavastuse, ei olnud mul ikkagi tegevustes kedagi niivõrd eeskujuks võtta, kuna juba koostöös osalenud erinevate osapoolte suhtes oli tegemist teistmoodi projektiga. Seega, olin omamoodi täiesti uues olukorras, mille puhul oli keeruline kuskilt alustada, kuna polnud ees täpseid juhiseid või kellegi kogemusi, kuidas seda on varem tehtud.

Ennast tundes ja teades, tean, et olen tihti inimene, kes uue keskkonna ja uute inimestega päevapealt ei harju, nii oli ka selle projekti algul, kui oli ühtäkki minu ümber nii palju võõraid inimesi, kellega pidin koostööd alustama. Õnneks olid meeskonnaliikmed minu jaoks niivõrd koostööaltid ja sõbralikud, et suutsin ennast panna kiiremini integreeruma, millele aitas ka kaasa möödapääsmatu omavaheline suhtlus ja minu enda tugev soov õppida tundma uusi inimesi ning osaleda esmakordselt lavastusprotsessis. Esmakohtumised on alati veidi ebamugavad, aga kuna kultuurikorraldaja töös on võõraste inimestega kohtumist ja vestlemist palju suuremal hulgal igapäevaselt, kui selle kindla projekti puhul, siis annavad sellised olukorrad vaid juurde enesekindlust suhelda edaspidi erinevate inimestega igas olukorras. Niivõrd suureliikmeline meeskond tekitas minu jaoks algselt veidi segadust ja ebamugavust, kuna mulle meeldib üldiselt teha koostööd väiksema hulgaga inimestega (kuni kümme liiget), nii on lihtsam omavahel suhestuda. Kuid lõpuks, töötades selles kindlas meeskonnas, mõistsin, et kõige olulisem ei olegi see, palju on töögrupis inimesi, vaid see, kes nad on ning sel juhul oli väga tähtis, et koos töötaksid sündmuse jaoks vajalikke erialasid esindavad inimesed. Just sellisel viisil toimib töö ladusalt ja vähe segadusttekitavalt.

Ma olen alati arvanud, et minus ei ole juhtimisomadusi ning seetõttu tekitas see projekt algselt hirmu, kuidas selle tööga hakkama saan. Kuid avastasin enese jaoks, et lavastuse kui projekti korralduses on rollid jaotunud mõnevõrra erinevalt kui mõne muu projekti

puhul. Isegi kui mina ja lavastuskorraldaja olime justkui projekti korraldusliku poole juhid, siis võib nimetada selle protsessi eestvedajaks hoopiski lavastajat, kelle nägemuse järgi oli oluline kõik paika panna. Enda jaoks ma liigendaksin lavastuse ettevalmistava poole kaheks - see, mis jõuab lavale, võttes fookusesse näitlejad, lavastaja, visuaalse poole ja muud nn "saalisised" toimingud (dekoratsioonid, rekvisiidid, kostüümid, helikujundus jms) ning kõik ülejäänud, nn "saaliväline osa", mis peamiselt keskendub lavastuse kuvandile, aga ka kõik muu korralduslik pool, mis prooviperioodidesse jäi (majutus jms). Nende kahe suure poole vahel on alati lavastaja, kellest sõltuvalt mõlema poole tegevused ellu viiakse. Niisiis võin väita, et sedalaadi tegevus, mis hõlmas nii-öelda "saaliväliseid" tegevusi, sobis mulle ideaalselt ning tänu piisavalt heale omavahelisele suhtlusele sain hoida silma peal kogu lavastusprotsessi tegevusel. Siiski võib öelda, et tundsin puudust enda puhul oskusest olla juhtivas positsioonis, mille puhul on oluline iseloomuomadus enesekindlus, sest leian, et ühel edukal korraldajal peaks olema selge nägemus korraldatavast asjast ning oskus seda esile tõsta ja vajadusel selle eest seista. Tunnen, et sellest oskusest jääb minu puhul veel väheks, kuid usun, et see on õpitav.

Selles projektis tegutsesin ma valdavalt ühe lülina, mis aitas lavastuse korraldusel toimida. Sellega seoses juhindusin suures osas NUKU teatrist ja jälgisin enda puhul, et iga liigutus, mida ma teen, ei tekitaks neile kuidagi kahju, sest selles projektis esindasin oma tegevustes NUKU teatrit. Hirm midagi valesti teha on alati, aga see on igal korraldajal, ning usun, et see võib kaduda vaid siis, kui on tehtud piisavalt palju vigu, aga isegi siis ei pruugi see tunne väheneda. Kuna turundus- ja kommunikatsioonitegevused esindavad võrreldes ülejäänud teatritegevustega kõige enam teatri enda kuvandit, siis pidin olema ettevaatlik, mida ja kuidas kuhugi kirjutan ning postitan. Sellega seonduvalt sain arendada tihedat vestlust NUKU teatri dramaturgi, kirjandustoimetaja ning turundusjuhiga, kes alati aitasid muuta avalikkuseni jõudvaid tekste korrigeerida ja lugejale silmapaistvaks muuta. Läbi selle tegevuse sain õppida end rohkem keeleliselt väljendama ning seda, mida tuleb tekste luues tähele panna. Kõige olulisem, mida iga teksti puhul püüdsin jälgida, oli pikkus, sest mida lühem ja löövam on tekst, seda mõjusam ta sihtgrupile on.

Turunduse ja kommunikatsiooni valdkonnaga polnud ma varem peale koolis õpitu kokku puutunud, seega alguses tundsin end kohati asjatundmatuna, eriti veel seetõttu, et pidin töötama koos oma eriala spetsialistidega. Kõige esimesena sain ülesande genereerida turunduslikke ideid, kuidas jõuda lavastuse sihtgrupini. Selle ülesande juures sain kasutada oma teadmisi turunduse loengudest (turundusplaani koostamine, baasideed ürituse turundamisel jms). Seda ülesannet pean üheks kõige keerulisemaks selle lõputöö raames, kuna ideed ei tule alati kergelt ning võttes arvesse ka seda, et pidin seda tegema suveperioodil ja olin alles selle lavastuse teemat tundma õppimas, siis tundsin, et need ideed olid kohati nagu minust “välja pigistatud”. Ideid oli mul õnneks aega välja mõelda kogu teatri kollektiivse puhkuse vältel ning kasutades koolis õpitud, oskasin välja tuua peamised turundustegevused, mida iga sündmuse puhul tehakse. Keerulisem oli välja mõelda lavastus-spetsiifilisi tegevusi, kuigi lõpuks tuli mulle mõttesse paar ideed (nt. koostöö kohtuteemalise põgenemistoaga). Korraldusperioodi jooksul mõistsin üha enam, kui vähe tegelikult välja mõeldud ideedest teostub. Kuigi arvan, et kui oleksin omalt poolt veel enam initsiatiivi üles näidanud, oleksid rohkemad ideed teostunud. Võimalik, et turunduslikud ettevalmistused ei sujunud nii latusalt, kui oleksid võinud, aga seda seetõttu, et mina ja NUKU teatri turundusosakonna inimesed ei tundnud üksteist veel nii hästi, et pidevalt ideid vahetada. Samuti mängis rolli ka asjaolu, et nemad asusid Tallinnas ja mina suure osa ettevalmistusperioodil kas Saaremaal (suve lõpp) või Viljandis (sügise algus).

Mul on väga hea meel, et mind kaasati igasse NUKU teatri tegevusse, mis puudutas lavastust “Protsess”, see aitas mul näha, kuidas nende organisatsioonisisene töö käib ning kuidas üldiselt lavastuste ettevalmistusprotsess kulgeb turundusosakonna vaatenurgast. Kõige enam meeldis mulle, et sain osaleda septembri algul Kirjandusfestivalil, kus NUKU teater oli esindatud ning festivali külastajatele avatud andma ülevaate NUKU repertuaarist. Selles osalemine andis mullegi täpse ülevaate NUKU teatris etenduvatest lavastusest ja sain ise ka tutvustada külastajatele lavastust “Protsess” ning meelitada neid pileteid ostma. Kui üldiselt turundustegevustega saavutatakse sihtgrupiga kaudne kontakt, siis Kirjandusfestivalil osalemine andis võimaluse jõuda potentsiaalse vaatajani vahetu suhtluse kaudu. Selline suhtlus aitas mul teadvustada, millised inimesed täpsemalt on huvitatud lavastusest “Protsess”. Avastasin inimestega suheldes, et enamasti olid sellest lavastusest huvitatud noored, kes on Kafka

teost “Protsess” ise lugenud või vanemas eas teatrihuvilised, kes on varasemalt lavastust “Protsess” kellegi teise nägemuses näinud.

Inimestega suheldes on mul sageli esinenud mõningaid probleeme, kuna olen selline, kes räägib tihti peale vaid siis, kui on midagi olulist öelda ja suur vestleja pole, kuigi Viljandis õpitud perioodi jooksul olen tundnud selles osas arengut. Kõige suurem kartus on mul olnud siiski telefoniga helistamisel. Selle projekti korraldusperioodil avastasin, et mitte helistamine pole hirmus, vaid pigem ma kardan seda, mida ma telefonikõne käigus räägin. Kirjutasin endale korduvalt paberile ette, mida helistades esimese asjana öelda ja pea iga kord seda tehes kulgesid kõned plaanipäraselt. Kui olin mingiks hetkeks lavastuse teemadega rohkem kursis, olid vestlused palju lihtsamad ja pingevabamad. Seega õppisin enda jaoks seda, et kui ma tean, millest ma räägin, pole ükski telefonikõne ega vestlus hirmuäratav või keeruline. Lõpuks sain helistamisega juba päris hästi hakkama ning avastasin, et üldiselt ajakirjanikega suheldes tuleb alustada vestlust millegi päevakajalisega, et muuta suhtlus pingevabaks ja siis rääkida asjast. Seega võin öelda, et pidevas kommunikatsioonis õppisin end paremini väljendama ja endale kindlaks jääma.

Esietenduse nädala veetsin Tallinnas, käisin läbimängudel ja suhtlesin pressiga. Ärevus oli sees, kuna pidin valmis olema, kui mõni ajakirjanik soovib proovidesse tulla ja lugu teha. Näiteks juhtus olukord, kui olin juba leppinud sellega, et Aktuaalne Kaamera proovi ei jõua, kuna nad ei lubanud midagi ega vastanud mulle, kui küsisin tuleku kohta, kuid proovis ollas sain ühel hetkel telefonikõne, et nad on kohal. Sel hetkel pidin end kokku võtma ja olema valmis nendega suhtlema ning korraldama kohtumise ajakirjanike ja lavastuse osaliste vahel. Selles mõttes pakkus sedalaadi tegutsemine põnevust ja pani proovile, kuidas järsku tekkinud olukordades hakkama saada. Õnneks laabus kõik hästi ja lugu ilmus samal õhtul Aktuaalse Kaamera eetris. Ajakirjanikega suheldes avastasin ka enda jaoks, kuidas nad tegutsevad intervjuu eel. Kõik ajakirjanikud, kellega mina kokku puutusin, olid väga head eeltööd teinud ning täpsustamaks mõningaid detaile, küsisid nad ka minult enne intervjuud küsimusi. Selline olukord oli väga hea proovikivi, kui hästi ma tean sündmusest, mida ma turundan.

Ülesandeid täites tundsin, et vastutus oli kõige suurem NUKU teatrile meele järele olemises, kuna turunduse ja kommunikatsiooni tegevustega kujundan ka osa teatri mainest ning sellega ma eksida ei tahtnud. Samas oskasin olla ka piisavalt iseseisev, et mitte liialt oma tegevusi raamides hoida ning see õnnestus. Mõistsin, et isegi, kui töös on antud ette mingisugused piirid, tuleb vahel riskida ja võtta endale vabadus otsustada, et töö ei jääks pidama ning samas arendada ka seejuures otsustusvõimet ning enesekindlust. Kui korraldamise perioodil vahepeal ma arvasin, et õppisin turunduses ja kommunikatsioonis päris palju juurde, siis hiljem sain aru, kui lai valdkond see tegelikult on ning kui palju mul on veel sellest õppida.

Kuigi korraldusperioodil tuli ette olukordi, kus tundsin end abituna või segaduses olevana, siis ma usun, et üldiselt sain oma ülesannetega hästi hakkama. Tunnen, et andsin omalt poolt nii palju, kui sain, ja loodan, et meeskond jäi ka sellega rahule. Minu jaoks on suurim tunnustus see, kui ma midagi teen ja keegi on selle eest mulle tänulik ning ma võin öelda, et seda sain ma tunda. Eelkõige tundsin oma tähtsust selle projekti juures siis, kui sündmus jõudis mõnesse meediakanalisse. Isegi kui see oli kõigest minu töö, siis just nendel hetkedel mõistsin, et olen midagi olulist ära teinud.

KOKKUVÕTE

Käesolev loov-praktiline lõputöö “Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia ja NUKU teatri koostöös valminud teatrikunsti 12. lennu diplomilavastuse “Protsess” turundus ja kommunikatsioon” andis ülevaate 11. novembril esietendunud NUKU teatri ja Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia koostöös valminud lavastusest “Protsess” ja selle korraldusest. Antud töös kirjeldasin ja analüüsisin organisatsiooni, mille all lavastus sündis ning ka tegevusi, mida sündmuse korraldamisel läbi viidi. Andsin ülevaate enda tööülesannetest, projektimeeskonnast, planeerimisest nii üldises kui ka turunduses ja kommunikatsioonis ning eelarvest.

Suurim projekti eesmärk oli luua NUKU teatri ja Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia koostöös lavastus, mis on ühtlasi diplomilavastus Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia teatrikunsti 12. lennu tudengitele. NUKU teatri poolt vaadatuna oli eesmärk ka esitleda neid kui mitte ainult lastele suunatud teatrit, vaid kutsuda etendusi vaatama neid, kes sinna enam nii tihti ei jõua ehk noori ja täiskasvanuid. Sündmus täitis oma eesmärgi, lavastus sündis kahe eelnimetatud organisatsiooni koostöös ning NUKU teatrisse jõudis suur hulk noori ja täiskasvanuid.

Lavastus “Protsess” etendus NUKU teatris kokku kaheteistkümnel korral, viis etendust 2018. aasta novembris ja seitse etendust 2019. aasta kevadperioodil. Lavastuse korraldus läks edukalt ja mingeid takistusi ette ei tulnud. Tagasiside lavastuse enda kohta on olnud rahuldav, on tulnud nii positiivseid kui ka negatiivsemaid arvamusi, nagu tuleb seda ette iga lavastuse puhul. Lavastust kajastati erinevates meediakanalites ning sellest kirjutati mitu arvamustlugu.

Sündmuse korraldusperiood oli 2018. aasta juunist novembrini. Tegemist oli aeganõudva protsessiga, milles mina osalesin turundus- ja kommunikatsiooniassistendina. Sain rakendada õpitud teadmisi eelarve, turundus- ja meediaplaani ning pressiteadete koostamisel ning mis kõige tähtsam, tundma õppida uusi inimesi, keda võib tulevikus vaja minna.

KASUTATUD ALLIKAD

Alas, R. 2001. Juhtimise alused. Tallinn: Külim.

Alver, J., Alver, L. 2011. Majandusarvestus ja rahandus. Leksikon. A-L. Tallinn: Tallinna Raamatutrükikoda.

Brooks, I. 2006. Organisatsioonikäitumine: Üksikisik, rühm ja organisatsioon. Tänapäev.

Elenurm, T. 2008. *Meeskonna arenguetapid*. Grupidünaamika ja meeskonnatöö organisatsioonis. <https://grupidynaamika.weebly.com/meeskonna-arenguetapid.html>, (27.02.2019)

Etendusasetuse seadus. 2003. Riigi Teataja. <https://www.riigiteataja.ee/akt/606779>, (12.01.2019)

Etenduskunstid. 2018. Eesti Konjunkturiinstituut. [Publitseeritud materjal] <http://www.ki.ee/publikatsioonid/valmis/>, (11.01.2019)

Etverk, S. 2018. NUKU teatri roll Eesti teatrimaastikul. Teatriuurimuste võistlus 2018. [Publitseerimata uurimistöö]

Helinurm, A. 2005. *Organisatsioonid ja infotehnoloogia rakendamine*. IT korraldamine organisatsioonis. [Õppematerjal]. <http://helinurm.tpt.edu.ee/itorg/eucip.htm>, (11.01.2019)

Heller, R. 2000. Meeskonna juhtimine. Koolibri
Inimesed. s.a. NUKU teatri koduleht. <http://www.nuku.ee/et/teater/inimesed>, (11.01.2019)

Josing, M., Vahi, T., Lepane, L., Pulver, B., Reiman, M., Orro, E., Niklus, I., Randrüt, S., Jõekalda, P. 2012. *Eestis toimuvate kultuuri- ja spordisündmuste regionaalse majandusliku mõju hindamine ja analüüs*. Eesti Konjunkturiinstituut. [Publitseeritud materjal]. <https://www.ki.ee/publikatsioonid/valmis/>, (19.03.2019)

Kotler, P., Armstrong, G., Opresnik, M-O. 2018. Principles of Marketing. United Kingdom: Pearson Education Limited.

Kreegimäe, K. 2012. *Organisatsiooni eesmärgid*. Organisatsiooniõpetus. <https://organisatsioon.weebly.com/organisatsiooni-eesmaumlrqid.html>, (12.01.2019)

Kreegimäe, K. 2012. *Organisatsiooni missioon ja visioon*. Organisatsiooniõpetus. <https://organisatsioon.weebly.com/organisatsiooni-missioon-ja-visioon.html>, (12.01.2019)

Kultuur 2020 ja etenduskunstid. 2014. Kultuuriministeerium.
<https://www.kul.ee/et/tegevused/etenduskunstid/kultuur-2020-ja-etenduskunstid>,
 (11.01.2019)

Kultuuripoliitika põhialused aastani 2020. 2014. Kultuuriministeerium.
<https://www.kul.ee/et/tegevused/kultuur-2020>, (18.03.2019)

Kuusik, A., Virk, K., Aarna, K., Sepp, L., Seppo, M., Mehine, T., Prinsthal, I.
 2010. Teadlik Turundus. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus

Känd, H. NUKU teatri koostööpartnerid ja toetajad. [Kirjalik publitseerimata info].
 (18.03.2019)

Külastused sihtgruppide järgi. 2016. 2017. Eesti Teatri Agentuur.
http://statistika.teater.ee/stat/stat_filter/show/visitorsTargetGroup, (23.01.2019)

Loomemajandus. Kultuuriministeerium.
<https://www.kul.ee/et/tegevused/loomemajandus>, (11.01.2019)

Metsala, A. NUKU teatri turundustegevused. [Suuline publitseerimata info].
 (07.03.2019)

Muuseumist. s.a. NUKU teatri koduleht. <http://www.nuku.ee/et/muuseumist>,
 (11.01.2019)

Mägi, J. 2011. Planeerimine. Organisatsioon ja juhtimine. [Õppematerjal].
<http://web.ametikool.ee/jane/okj/?6. Juhtimistegevused:Planeerimine>, (28.02.2019)

NUKU. s.a. Eesti Teatri Agentuur.
http://www.teater.ee/teater_eestis/teatrid/NUKU.theatre_id-5, (11.01.2019)

NUKU 2018. aasta edukad investeeringud. 2019. NUKU teatri koduleht.
<http://www.nuku.ee/et/uudis/nuku-2018-aasta-edukad-investeeringud>, (23.01.2019)

NUKU SA. 2018. Inforegister. <https://www.inforegister.ee/90011094-NUKU-SA/report>,
 (22.01.2019)

Majandusaasta aruanne. 2017. NUKU teatri koduleht. [Publitseeritud dokument].
<http://www.nuku.ee/et/sa-nuku>, (11.01.2019)

Partnerid ja toetajad. NUKU teatri koduleht. <http://www.nuku.ee/et/teater/partnerid-ja-toetajad>, (23.01.2019)

Projekti eesmärgist. 2015. Projektijuhtimine.
<http://www.projektijuhtimine.ee/uudised/projekti-eesmargist/>, (27.02.2019)

Teatrist. s.a. NUKU teatri koduleht. <http://www.nuku.ee/et/teatrist>, (11.01.2019)

SA NUKU. s.a. NUKU teatri koduleht. <http://www.nuku.ee/et/sa-nuku>, (11.01.2019)

- SA NUKU Arengukava. 2015. NUKU teatri koduleht. [Publitseeritud dokument].
<http://www.nuku.ee/et/sa-nuku>, (22.01.2019)
- SA NUKU Struktuur. 2018. [Publitseerimata dokument]
- Sihtasutus NUKU missioon ja visioon. NUKU teater. [Publitseerimata dokument],
 (12.01.2019)
- Sihtasutuse NUKU põhikiri. s.a. NUKU teatri koduleht. [Publitseeritud dokument].
<http://www.nuku.ee/et/sa-nuku>, (11.01.2019)
- Sihtasutuse seadus. 1996. Riigi Teataja. <https://www.riigiteataja.ee/akt/12769868>,
 (11.01.2019)
- Statistikas osalevad teatrid. 2012. Eesti Teatri Agentuur.
http://statistika.teater.ee/stat/stat_filter/show/theatresInStatistics, (23.01.2019)
- Tõnisson, T.** 2018. *Lavastaja nägemus lavastusest „Protsess“*. [Kirjalik
 publitseerimata info]. (05.10.2018)
- Uverskaja, E., Papp, Ü-M.** 2012. *Organisatsiooni väliskeskkond*. Organisatsiooni
 alusuuring infoauditi läbiviimiseks. [Õppematerjal]
https://www.tlu.ee/opmat/in/Organisatsiooni%20alusuuring/4_organisatsiooni_vliskesk_kond.html, (23.01.2019)
- Vihalem, A.** 2003. *Turunduse alused*. Tallinn: Külim.
- Virovere, A., Alas, R., Liigand, J.** 2005. *Organisatsioonikäitumine*. Tallinn: Külim
- Volkov, K.** 2018. *Turundus- ja kommunikatsioonitegevuste mõõtmisvõimaluste kaardistamine ning blogilugemise hindamine kombineeritud meetodite abil*. Tartu Ülikool. [Bakalaureusetöö].
http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/60613/volkov_keily_ba_2018.pdf,
 (24.01.2019)

LISAD

Lisa 1. SA NUKU missioon ja visioon

1.1 SA NUKU missioon (Sihtasutus NUKU missioon ja visioon...2019):

“NUKU on noore vaataja teater, mis kujundab noore inimese kultuuriruumi, avardab tema tajusid, peegeldab tema maailmatunnetust, aitab tundma õppida iseennast ja maailma. NUKU juurde kuuluvad ka muuseum ja festival, mis moodustavad teatriga sünergilise terviku, edendades noorele vaatajale suunatud teatrit Eestis ja maailmas ning pakkudes inspireerivat keskkonda loominguliseks arenguks ja eneseteostuseks.”

“NUKU otsib kontakti noore vaatajaga, aga kõnetab seejuures ka teisi vanusegruppe. Noorus ja arenemishimu on eelkõige sisemise eluhoiaku küsimus ning võib iseloomustada nii last, noorukit kui täiskasvanut. Teatri ülesanne on see igas inimeses peituv hoiak üles leida ja sellega suhelda. Teater võib aidata noorel inimesel mõista oma kohta maailmas või innustada ennast ja/või maailma muutma. Teatri kaudu saab noor näha ja väärtustada suhteid ümbritsevaga – pere, sõprade, ühiskonna, looduse ja erinevate kultuuridega –, aga näha ka seda, mis neis suhetes on ebatervet või ohustavat. Sellise teatri mõjuväljas kasvanud inimene astub ellu loodetavasti empaatiavõimelise, avatud meele ja inspiratsioonist laetud isiksusena.”

1.2 SA NUKU visioon (Sihtasutus NUKU missioon ja visioon...2019):

“NUKU teater on erinevate vaatajagruppide seas teadvustatud kõrge kunstilise tasemega teatrina, mis loob lavastusi noortele vaatajatele. Teatril on oma kindel koht ja hääل eesti teatri- ja kultuurimaastikul ning ühiskonnas laiemalt. Publikut köidavad nii lavastuste teemad, mis puudutavad ühiskondlikult ja üldinimlikult olulisi küsimusi, kui ka sisu ja vormi läbimõeldud suhe. Oma professionaalse taseme poolest on NUKU teater oodatud külaline rahvusvahelistel teatrifestivalidel.”

Lisa 2. Lavastuse “Protsess” plakat ja bännerid.

Joonis 2.1. Lavastuse “Protsess” plakat

Joonis 2.2. Lavastuse “Protsess” bänner suuruses 1200x628

Lisa 3. Turundus- ja kommunikatsiooniplaan koos turunduseelarvega

Meediakanal	Väljund	Kirjeldus	Maksumus	AUGUST	SEPTEMBER	OKTOOBER	NOVEMBER
PRINTMEEDIA							
Kohalikud lehed							
Saarte Hää (Saaremaa)	personilugu		0€				
Märjamaa Nädalaleht	personilugu		0€				
Sakala (Viljandi)	lugu lavastusest		0€				
Üleriigilised lehed							
Õhtuleht	üldteavitus		15€				
Postimees	üldteavitus						
KesKus	üldteavitus						
Õpetajate Leht	üldteavitus		50€				
Päevaleht	üldteavitus						
VEEBIMEEDIA							
Facebook	esiletõstmine	lavastust ja näitlejaid tutvustavad postitused/event	0€				
Instagram	esiletõstmine	lavastuse fotod	0€				
ÜRITUSKUULUTUS							
Kultuurikava	üldteavitus		0€				
Kultuur.info	üldteavitus		0€				
Piletilevi	üldteavitus		0€				
NUKU koduleht	üldteavitus		0€				
TELE							
ERR kultuuriteated	reklaam	videoklipp	0€				
Terevisioon	intervjuu	ajalehe rubriik	0€				
Aktuaalne Kaamera	intervjuu	kultuuriuudised	0€				
RAADIO							
KUKU raadio (Publikumärk)	intervjuu	Viljandis	0€				

Klassikaraadio (Delta)	intervjuu						
VIDEOKLIPID							
videoklipp 1	sotsiaalmeedia/ ERR kultuuriuudised	akadeemia tudengite poolt	0€				
videoklipp 2	sotsiaalmeedia	akadeemia tudengite poolt	0€				
TRÜKISED							
plakat (A1)		100tk	164€				
plakat (A2)	ukseplakat	2tk	26€				
plakat (A3)		150tk	42€				
plakatite ülespanek			50€				
kavalehtede trükk		600 tk	384€				
MUU							
bännerid			40€				
fotosein Kirjandusfestivaliks							
		KOKKU:	771€				
PRESSITEATED							
Kohalikud väljaanded/portaalid	Üleriigilised väljaanded	Veebimeedia	Tele	Raadio			
Põlva Koit	Müürileht	ERR kultuuriportaal	Aktuaalne Kaamera	Sky Raadio			
Valgamaalane	Pere ja Kodu	ERR üldmeil	Hommik Anuga	Vikerraadio			
Pärnu Postimees	Toidutare	Delfi TV	saade Autoriportree	Vikerraadio hommik			
Meie Maa	Maaleht	Narva linn	Ringvaade	Klassikaraadio Delta			
Virumaa teataja	Äripäev	Bublik.ee	Reporter	Raadio Elmar			
Hiiu Leht	Õhtuleht	Postimees Sõbranna	Terevisioon	Raadio, ERR			

Harju Elu	Ajakiri Tiiu	Pere ja Kodu	Saade Hommik	KUKU raadio hommikusaade			
Lääne Elu	Postimees	Piletilevi, Teatrix	Plekktrumm	Raadio 4			
ajaleht Vooremaa	Anne&Stiil	Anne&Stiil	ETV+	Retro FM			
Võrumaa teataja	Täheke	Goodnews.ee	Tallinna TV	Star FM			
Linnalehed (Tallinn, Ida-Virumaa)	Naisteleht	Kalender24.ee	Kanal2	SkyPlus			
Lõunaleht	KesKus	Kuhuminna.ee		KUKU Publikumärk			
Põhjarannik	MK Estonija	Teater.ee		Raadio Tallinn			
Järvamaa Teataja	Eesti Päevaleht	Veneportaal.ee					
Saarte Hääl	Kroonika	Postimees Elu24					
	Eesti Ekspress	Buduaar.ee					
	Kodukiri	Delfi					
	ajakiri EMA	ERR venekeelne portaal					
	Sirp	Kanal2 veeb					
	Loov Eesti	Postimees					
	Kultuur.Elu	Kultuuriministeerium					
	Kuulutaja	Perekooli foorum					
	Senda						
	Säde						

Lisa 4. Turunduse ja kommunikatsiooni ideed

Periood	Kanal	Sõnum	Link
KOMMUNIKATSIOONI IDEED			
	Pressiteated		
15.oktoober	Kogu kultuurimeedia	NUKU teatri ja kultuuriakadeemia koostöös valmib Kafka „Protsessi“ lavastus	
5.november	Kogu kultuurimeedia	NUKU teatris esietendub taavi tõnissoni tõlgendus Kafka romaanist "Protsess"	
	Trükimeedia/Online meedia		
november (ilmus 07.11.2018)	Märjamaa Nädalaleht	Mathias-Einari Leedo lugu	https://dea.digar.ee/cgi-bin/dea?a=d&d=marjamaa20181107.2.8
oktoober või november	Kose Teataja	Hans Kristian Öis - väiksest paigast suurtele lavadele	

oktoober või november	Lääne Elu	Elena Koit persoonilugu - väikelinna preilist näitlejaks	
oktoober	Postimees	Kafka tõlgendamine lavastaja Taavi Tõnissoni pilgu läbi	
oktoober	Eesti Ekspress	Kafka tõlgendamine lavastaja Taavi Tõnissoni pilgu läbi	
september (ilmus 28.09.2018)	Õpetajate Leht	Tammsaare, Andersen ja Kafka NUKUs	http://opleht.ee/2018/09/tammsaare-andersen-ja-kafka-kohtuvad-nuku-s/
november (ilmus 01.02.2019)	KesKus	Lugu lavastusest "Protsess"	http://keskus.ee/taiskasvanuks-saamise-protsess/
september või oktoober (ilmus 10.10.2018)	Sakala	Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia tudengid ja vilistlased ühes lavastuses	https://sakala.postimees.ee/6425442/protsess-toob-eri-aastakaigud-kokku
september või oktoober	Teatritasku	Lõpetavast lennust lugu	
oktoober või november	Lõunaleht	Lõunaestlastest teatritudengid kultuuriakadeemias	
september (ilmus 31.10.2018)	Saarte Hää	Saarlased teatritudengid kultuuriakadeemias	https://arhiiv.saartehaalee/2018/10/31/saarlased-mangivad-kafka-protsessis-olulist-rolli/
september	MOOD	Fotosessioon lavastuse teemadel - süü, kohus	
september	Anne ja Stiil	Fotosessioon lavastuse teemadel - süü, kohus	
TV/Raadio			
talv 2018 või kevad 2019	ETV/OP+	Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia teatrikunsti 12.lend - lõpetavad	
november (esietenduse nädal) (ilmus 08.11.2018)	AK kultuuriuudised		https://kultuur.err.ee/875562/taavi-tonisson-kafkal-on-suur-potentsiaal-puudutada-noori
oktoobri lõpp või novembri algus	Terevisioon	Ajalehe rubriiki tudengid uudiseid lugema	02.11.2018
november (ilmus 08.11.2018)	Klassikaraadio	Delta	https://klassikaraadio.err.ee/872069/delta-8-novembril-tehnoloogia-ja-muusika-mehis-heinsaar-tiit-helimets/898026
oktoober või november (ilmus 03.11.2018)	KUKU raadio	Publikumärk, Liis Seljamaa	http://media.kuku.ee/publikumark/publikumark20181103.mp3
oktoober	AK kultuuriuudised	Lavastuse dekoratsioonide valmimine - butafooride telgitagused	
oktoober ja november	ERR Kultuuriuudised	klipp	
november	Kanal2 (Saade Hommik)	tudengit stuudios või kaamerad majas külas	
november	KUKU raadio	hommiku- või pärastlõuna saatesse tudengid külalisteks	
november	Star FM hommik	tudengid hommikusaatesse külalisteks	
Sotsiaalmeedia			

oktoober ja november	Facebooki ja Instagrami videod	videod	
oktoober	Uudiskiri		
oktoober ja november, 4 postitust nädalas. 2x2	Facebooki postitused	näitlejaid tutvustavad postitused	
oktoober (loodi 03.10.2018)	Facebooki üritus	Lavastus "Protsess" NUKU teatris	
Arvustused			
ilmus 17.11.2018		Alice Lokk Sakala	https://sakala.postimees.ee/6455627/larmakas-ja-jouline-protsess
ilmus 30.11.2018		Jelena Skulskaja	https://arvamus.postimees.ee/6466691/jelena-skulskaja-kas-vaatemangu-ongi-vaja-kui-leiba-jatkub?_ga=2.90385050.1227212605.1556543562-859418872.1475947998
ilmus 04.12.2018		Danzumees	http://danzumees.blogspot.com/2018/12/protsess-tu-vkanuku.html
ilmus 14.11.2018		Peep Ehasalu	https://edasi.org/32551/teatriarvustus-protsess-nuku-viljandi-kultuuriakadeemia/
TURUNDUSIDEED			
juuli	visuaali ideed	lavastaja ja kunstnik	
juuli	tekst kodulehele	lavastaja	
august	plakati pildistamine	Tallinna Linnateatris	
august ja september	ettevalmistused Kirjandusfestivaliks (fotosein)	8.september Kadrioru Park	
september	Kirjandusfestivalil lavastuse promo	fotosein, suuline reklaam külastajatega, piletimüük	
september	pildistamine lavastuse visuaali jaoks	Vilma roheline stuudio	
september ja oktoober	helisalvestus reklaamklipi jaoks (tekst)	Viljandi Muusikamaja	
oktoober	plakatid	Viljandis, Tartus, Tallinnas	
oktoober	videoülekanne NUKU õpetajate päevalt	algul otseülekanne, aga otsustati salvestuse kasuks (Protsessi proovist)	
oktoober	bännerid	veebis kasutamiseks	
oktoober	videoklipp 1	kultuuriakadeemia reklaam + koduleht ja ETV kultuuriuudised	
oktoober	videoklipp 2	esikani jäänud 2 nädalat (kollaažvideo)	

Lisa 5. Pressiteated (15.10.2018 ja 05.11.2018)

PRESSITEADE

NUKU teater,

TÜ Viljandi kultuuriakadeemia

15.10.2018

Foto: <https://drive.google.com/open?id=1RlpqwyWMJA6i7UKMBB64OllivufcOdAQ>

NUKU teatri ja kultuuriakadeemia koostöös valmib Kafka „Protsessi” lavastus

Sel sügisel jõuab NUKU teatri lavale Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia ja NUKU teatri koostöölavastus „Protsess”, Franz Kafka samanimelise jutustuse põhjal. Publiku ette astuvad 2019. aasta kevadel teatrikunsti eriala lõpetavad üliõpilased koos NUKU teatri näitleja Liivika Hanstiniga. Koostööle aitavad kaasa ka teatrikunsti visuaaltehnoloogia, muusika ning kultuurikorralduse õppekava tudengid. Mitme tudengi jaoks on see ka ülikooli lõputööks. „Protsessi” lavastab Taavi Tõnisson ning kujundab Annika Aedma, kes mõlemad on Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia vilistlased.

NUKU teatri kunstiline juht Mirko Rajas koostööst: „Eriti sümpaatne, et tudengid töötavad klassika kallal – nende lähenemine toob tuntud tekstidest välja kihte, mis on aktuaalsed nimelt praeguses ajas ja tänastele noortele. Lavastaja Taavi Tõnisson otsib koos trupiga Kafka tekstile lavaslist vastet, mis hõlmab eri teatriliiikide väljendusvahendeid. Eri vormide ja mänguvõtete kasutamine, visuaalse ja psühholoogilise teatri ühendamine on meie teatril omane ning oluline. Loodetavasti innustab kokkupuude meie teatri ja Taaviga tänaseid tudengeid ka oma edasisel teatriteel tõlkima puudutavaid lugusid erinevatesse vormikeeltesse.

Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia etenduskunstide osakonna juhataja Taavet Jansen ütleb, et ühislavastus NUKU teatriga on ideaalne näide koostööst, millest võidavad kõik osapooled. „Koostööraamistik on professionaalne teatrikontekst, kuid samas saavad meie erinevate erialade tudengid koos töötada. Juhendatud on nad aga nii ülikoolist kui ka teatrist, nii õppejõudude, kui teatritöötajate poolt. Boonusena on aga väga hea lavastaja ja äärmiselt põnev materjal,“ kommenteerib Jansen.

„Protsess” räägib ambitsioonikast pangas töötavast noormehest Josefist, kellele tema kolmekümnendal sünnipäeval esitatakse süüdistus. Algab kohtuprotsess, kus süüdistataval pole aimugi, milles seisneb tema kuritegu. Taavi Tõnissoni käe all sünnib psühholoogilist, füüsilist ning nuku- ja visuaalteatrit siduv noortelavastus, mis käsitleb inimeseks olemise baasteemasid.

Lavastaja Taavi Tõnisson tunneb noortest suurt rõõmu: „Viieteistkümnendaastase vahe järel olen tagasi Viljandis ja töotan tudengitega, kes õpivad samas koolis, mille ise kunagi lõpetasin. Proovi tehes istun tihti sama laua taga, kus kunagi istus minu õpetaja. Ring saab täis. Rõõm, ärevus, vastutustunne. Noorte energia, entusiasm ja julgus on inspireerivad. Nad on nagu noored hagijad, kes jõuliselt materjali kallal purevad. Ja mis kõige olulisem, ei karda eksida. Sest ainult nii saab tegelikult õppida. Meil on koos huvitav.”

Lavastus „Protsess” esietendub 11. novembril 19.00 NUKU teatri väikeses saalis ning pileteid on saadaval NUKU teatri kodulehel (www.nuku.ee/protsess) ja Piletilevis. Vaatama on oodatud nii noored alates 16. eluaastast kui ka täiskasvanuid. Sellel sügisel mängitakse lavastust viiel korral, järgmised etendused kevadpoolaastal.

Teate koostas:

Katariina Õunpuu

lavastuse turundus- ja kommunikatsiooniassistent

Lisainfo

Hannele Känd, NUKU kommunikatsioonijuht

5669 8839, hannele.kand@nuku.ee

PRESSITEADE

NUKU teater,

TÜ Viljandi kultuuriakadeemia

05.11.2018

Fotod:<https://drive.google.com/drive/folders/1llpbh7rgFr3s1Id0RGUyMyXOoUYdPMsH>

NUKU teatris esietendub Taavi Tõnissoni tõlgendus Kafka romaanist „Protsess“

Pühapäeval esietendub NUKU teatris Franz Kafka romaanil põhinev lavastus „Protsess“, mis valmis koostöös Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemiaga.

Lavastus räägib maalt linna tulnud ambitsioonikast noormehest Josef K.-st, kelle elus on kõik hästi kuni tema kolmekümnenda sünnipäeva hommikuni, mil tema ukse taha ilmuvad pangaametnikud esitavad talle süüdistuse. Algab kohtuprotsess, kus süüdistataval pole aimugi, milles teda süüdistatakse. Lavastaja Taavi Tõnisson on vorminud loo psühholoogilist, füüsilist ning nuku- ja visuaalteatrit siduvaks noortelavastuseks, mis käsitleb inimeseks olemise baasteemasid.

Taavi Tõnisson peab Franz Kafka „Protsessi“ äärmiselt mitmekihiliseks ja tähenduslikuks mõistulooks, mille interpreteerimiseks on tema sõnul lõputu hulk võimalusi: „Mulle on tundunud, et selle loo fookuses on inimhinge terviklikkuse probleem. Öeldakse, et oma südames tunneme alati ära, kui käitume valesti, aga me õpime südame häält vaigistama, end välja vabandama ja õigustusi leidma.“

Lavastaja nägemuse Kafkast toovad publiku ette koos NUKU teatri näitleja Liivika Hanstiniga 2019. aasta kevadel teatrikunsti eriala lõpetavad üliõpilased, kellele on lisaväljakutseks rollide vahetamine eri etendustel, mis võib omakorda anda vaatajale tegelastest olulisel määral erinevad tõlgendused.

Josef K. üks osatäitjatest Kristjan Poom leiab, et Kafka „Protsessi“ fenomen seisneb selle tõlgendusvõimalustes: „Seal on segamini metafüüsiline allegooria ja tegelase lugu, aga kumbagi neist ei saa üks-üheselt mõista.“ Kursusekaaslast Loviise Kapperit köidab selle loo puhul tema absurdsus. „Ma ei saanud lõpuni aru, kas see on päriselt või on kõik ainult Josefi peas või mingi jabur unenägu või veider fantaasia,” lisab Kapper.

NUKU teatri näitleja Liivika Hanstin, kellele on antud võimalus töötada koos 13 uue lavapartneriga teatritudengite näol, peab igaühte neist noortest omanäoliseks ja põnevaks isiksuseks: „Võin öelda, et see on olnud üks loomingulisemaid prooviperioode, kus kogu trupp on keskendunud ja kaasa mõtleb, katsetab ja avatud, partnerit toetav, täis nooruslikult rikkumata idealismi – ja see on ääretult nakkav.“

Esietendus toimub 11. novembril kell 19 NUKU teatri väikeses saalis ning pileteid on saadaval NUKU teatri kodulehel (www.nuku.ee/protsess) ja Piletilevis. Vaatama on oodatud nii noored alates 16. eluaastast kui ka täiskasvanud. Sellel sügisel mängitakse lavastust viiel korral, 11., 13., 14., 15. ja 16. novembril, järgmised etendused toimuvad järgmise aasta algul.

Lisainfo

Katariina Õunpuu, lavastuse turundus- ja kommunikatsiooniassistent

5334 0314, kounpuu@gmail.com

Lisa 6. Fotod lavastusest (Autor: Siim Vahur)

Joonis 6.1. Steen lavastusest “Protsess”. Fotol vasakult paremale: Hans Kristian Õis, Kristjan Poom, Mathias-Einari Leedo.

Joonis 6.2. Lavastuse “Protsess” näitlejad, lavastaja, koreograaf ja tehniline meeskond.

SUMMARY

The current creative-practical thesis “Marketing and communication of the diploma production of performing art departments theatre studies 12th course *The Trial* created by the University of Tartu Viljandi Culture Academy and theatre NUKU” provided an overview of a cooperative production *The Trial* (estonian: Protsess) between the University of Tartu Viljandi Culture Academy and theatre NUKU, which premiered on 11th November 2018, and organizing. In the current paper I described and analyzed an organisation that brought this production out, and also activities that was done during the organizing. I gave an overview of my tasks, team of this project, planning from a general point of view and in marketing and communication, and as well as the budget will be given.

The main objective of this project was to create a cooperative production between University of Tartu Viljandi Culture Academy and Theatre NUKU which is at the same time the diploma production of University of Tartu Viljandi Culture Academies performing arts departments theatre studies 12th course. Another objective, from the point of view of theatre NUKU was to present them not only as a theatre for children but to invite also those people who do not visit their performances so often anymore, the young people and adults. The objectives were achieved by the event, the production was created cooperatively by two aforementioned organisations and lots of young people and adults visited the theatre NUKU.

The production *The Trial* (estonian: Protsess) was performed twelve times, five performances in November 2018 and seven performances in spring 2019 (March-May). The arrangements of this production went successfully and there were no great obstacles in preparation period. Feedback about this production has been satisfying, there has been positive and negative opinions, as well as with every other production. The production received attention in different media channels and in several opinion pieces written by theatre critics.

The organizing period lasted actively from June 2018 to the premiere in November 2018. The process was time consuming where I was an assistant of marketing and

communication. I could use the knowledges about composing budget, marketing- and media plan, press releases that I studied in the University of Tartu Viljandi Culture Academy and what is the most important, I got to know many new people who can be useful for me in the future.

LIHTLITSENTS

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Katariina Õunpuu,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose **“TARTU ÜLIKOOLI VILJANDI KULTUURIAKADEEMIA JA NUKU TEATRI KOOSTÖÖS VALMINUD TEATRIKUNSTI 12.LENNU DIPLOMILAVASTUSE “PROTSESS” TURUNDUS JA KOMMUNIKATSIOON”**,

mille juhendaja on Hannele Känd, MA ning kaasjuhendaja Allan Kährik, MA

reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Katariina Õunpuu

15.05.2019